

Planbeskrivning - Samrådshandling

Detaljplan för utvidgning av Botkyrka kyrkogård, Eriksberg 2:9 m.fl. Plannummer 52-83

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
Planens syfte och huvuddrag.....	4
Bakgrund	4
Planförfarande.....	4
Planhandlingar	5
PLANDATA	6
Planens läge och areal	6
Markägoförhållanden.....	6
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	7
Riksintressen	7
Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen	7
Områdesskydd enligt 7 kapitlet MB	7
Kulturmiljöprogram	8
Översiktliga planer.....	8
Program för planområdet.....	8
Detaljplaner	9
Angränsande projekt.....	9
KOMMUNALA BESLUT I ÖVRIGT	10
Behovsbedömning/Miljöbedömning	10
Sammanfattning av utförd behovsbedömning (Strategisk undersökning)	11
Social hållbarhet	11
FÖRUTSÄTTNINGAR	12
Natur.....	12
Kulturmiljö och arkeologi.....	16
Gator och trafik	26
PLANFÖRSLAGET	28
Gestaltning	28
Reglering av bebyggelse och markens utformning.....	34

Hantering av dag- och dräneringsvatten	42
Gator och trafik	38
KONSEKVENSER	42
Sammanfattning av MKB.....	44
Konsekvenser på naturmiljö	45
Konsekvenser på naturresurser	46
Konsekvenser på grundvatten	46
Konsekvenser på vattenmiljö	46
Konsekvenser på ljudmiljö	47
Konsekvenser på hälsa/ risk och säkerhet	47
Konsekvenser på rekreation och friluftsliv	48
Påverkan under bygg- och driftskede.....	48
Sammantagen bedömning	48
GENOMFÖRANDE.....	50
Organisatoriska frågor	50
Fastighetsrättsliga frågor.....	51
Ekonomiska frågor	53
Teknisk försörjning.....	54

INLEDNING

Planens syfte och huvuddrag

Detaljplanens syfte är att säkra tillgången på mark för begravningsändamål på lång sikt genom att utöka den befintliga begravningsplatsen vid Botkyrka kyrka samt att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter genom en sammanhängande gång- och cykelväg på norra sidan av Sankt Botvids väg. Därutöver avser planförslaget att på erforderligt sätt säkerställa områdets kulturhistoriska värden samt skapa förutsättningar för en ny ceremonibyggnad för begravningsceremonier utan fasta religiösa symboler eller utformning med religiös anknytning.

Planen ska säkerställa en god anknytning till det intilliggande planområdet Prästviken, kv. Kyrkbyn samt Eriksberg 2:1 och utformas i samspel med områdets kulturhistoriska värden och landskapsbilden.

Bakgrund

Botkyrka församling har sin äldsta och största kyrkogård vid Botkyrka kyrka, som har sitt ursprung från 1100-talet. Kyrkogårdsanläggningen behöver byggas ut för att möta kommande behov av nya gravplatser och möjliggöra nya gravskick och gravseder mot bakgrund av kommunens multireligiösa och multikulturella identitet. Behovet av ny mark för begravningsändamål är störst i norra delen av Botkyrka, främst behovet av mark för gravsättning av kistor. Församlingen behöver kunna erbjuda minst 100 nya kistgravar per år.

Utvidgningen av den befintliga kyrkogårdsanläggningen ska även ses mot bakgrund av att Botkyrka kommuns översiktsplan räknar med en fortsatt stor befolkningsökning i kommunen, från dagens ca 90 000 invånare till närmare 140 000 invånare år 2040.

Utbyggnaden av begravningsplatsen sker därför etappvis under en period på omkring 30 år. Den utvidgade kyrkogårdsdelen beräknas omfatta ca 50 gravkvarter. Ett enskilt gravkvarter kommer att omfatta drygt 100 gravar. Begravningsplatsen ska utformas i huvudsak enligt det framtagna gestaltungsprogrammet.

Planförfarande

Detaljplanen upprättas enligt plan- och bygglagen, PBL (SFS 2010:900) i dess lydelse efter 1 januari 2015. Planen genomförs enligt utökat förfarande, då förslaget bedöms medföra betydande miljöpåverkan.

Planhandlingar

- Plankarta med tillhörande bestämmelser
- Denna planbeskrivning
- Fastighetsförteckning

Utredningar

- Gestaltungsprogram, Bjerking 2020-10-14
- Miljökonsekvensbeskrivning, Bjerking 2018-12-19, rev. 2020-11-09
- Miljökonsekvensbeskrivning kulturmiljö, Bjerking, 2019-05-15, rev. 2020-11-09
- PM kulörsättning, Svedmyr Färg- och fasadkonsult AB, 2019-04-29, rev. 2019-05-09
- Trafikbullerberäkning, Tyréns, 2017-05-30, rev. 2019-05-20
- Dagvattenutredning, Bjerking, 2016-11-01, rev. 2019-05-27
- Kompletterande dagvattenutredning Bjerking, 2017-10-27, rev. 2019-04-10
- PM gång- och cykelväg, COWI 2018-09-13
- PM Parkering och trafikallsträng, CIVIT 2017-07-07, rev. 2017-10-31
- PM behovsbedömning och identifiering av betydande miljöaspekter, detaljplan Södra Porten och Botkyrka kyrka, Botkyrka kommun 2017-05-31
- PM Hydrogeologi, Bjerking, 2016-08-17
- Geoteknisk utredning, Bjerking 2012-05-10

PLANDATA

Planens läge och areal

Planområdet är till största del beläget söder om Sankt Botvids väg respektive norr om väg E4/E20, i området Eriksberg i norra Botkyrka. En mindre del av planområdet utgörs av Sankt Botvids väg med tillhörande yta för ny gång- och cykelväg norr om vägen. Planområdets areal är cirka 11,9 hektar, varav begravningsplatsens nya utvidgade del utgör ca 4,5 hektar.

Planområdet (röd figur).

Planområdet avgränsas i norr främst av småhusbebyggelse på norra sidan av Sankt Botvids väg, i väster av den öppna odlingsmarken mellan kyrkan och före detta Hammarby prästgård, i öster av åkermark som sträcker sig fram till bebyggelsen väster om motorvägskorsningen och i söder av E4/E20.

För den del av planområdet som omfattar Sankt Botvids väg gäller byggnadsplan 52-3, och området har användningen *allmän plats, väg*. Byggnadsplanen upprättades 1941 och har således ingen genomförandetid. I övrigt är planområde idag inte planlagt och omfattas inte heller av några områdesbestämmelser eller fastighetsplan.

Markägoförhållanden

Marken ägs av Svenska Kyrkan genom Botkyrka församling och Prästlönetillgångar i Stockholms stift samt Botkyrka kommun och Botkyrka

Södra Porten AB. De berörda fastigheter som innefattas av detaljplanen är Eriksberg 2:9, del av Eriksberg 2:27, del av Eriksberg 2:1, Eriksberg 2:136 samt delar av de privatägda småhusfastigheterna Eriksberg 2:86, Eriksberg 2:65, Eriksberg 2:64, Eriksberg 2:51, Eriksberg 2:29 samt Eriksberg 2:124.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Riksintressen

Planområdet ligger inom riksintresset RI Kulturmiljövård, med en motivering formulerad på följande sätt:

”Herrgårdslandskap utmed Mälaren och runt Bornsjön och sjön Aspen, som präglas av ett sedan bronsåldern utvecklat jordbruk, kommunikationerna på vatten och till lands, den tidiga medeltidens sockenindelning och de stora herrgårdsanläggningarna”. Som uttryck för riksintresset anges även explicit ”Botkyrka kyrka med äldsta delar från 1100-talet, samt tillhörande boställen och andra byggnader”.

Planområdet ligger även inom riksintresset för utredningsområdet vattenförsörjning. Söder om planområdet passerar E4/E20 vilket är en del av europavägnätet och är ett riksintresse för kommunikation.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050), betecknas området som strategiskt stadsutvecklingsläge.

Områdesskydd enligt 7 kapitlet MB

Vattenskyddsområde

Planområdets östra del ingår i Östra Mälarens sekundära skyddszon.

Strandskydd

Planområdet omfattas inte av strandskydd.

Biotopskydd

I anslutning till planområdet ligger biotopskyddsområden. Marken som berörs av kyrkogårdsutvidgningen utgörs av brukad åkermark som inte bedöms innehålla miljöer som hyser skyddade arter.

Kulturmiljöprogram

Planområdet ingår i kulturmiljön Botkyrka kyrka och sockencentrum, utpekade i kommunens kulturmiljöprogram som antogs av kommunfullmäktige under 2014. I kulturmiljöprogrammet beskrivs karaktärsdrag som bedöms vara särskilt kulturhistoriskt värdebärande och tillhörande riktlinjer som ska tas hänsyn till vid förändringar och vid exploatering av ny bebyggelse. Kulturmiljöprogrammet beskrivs mer ingående på sida 22.

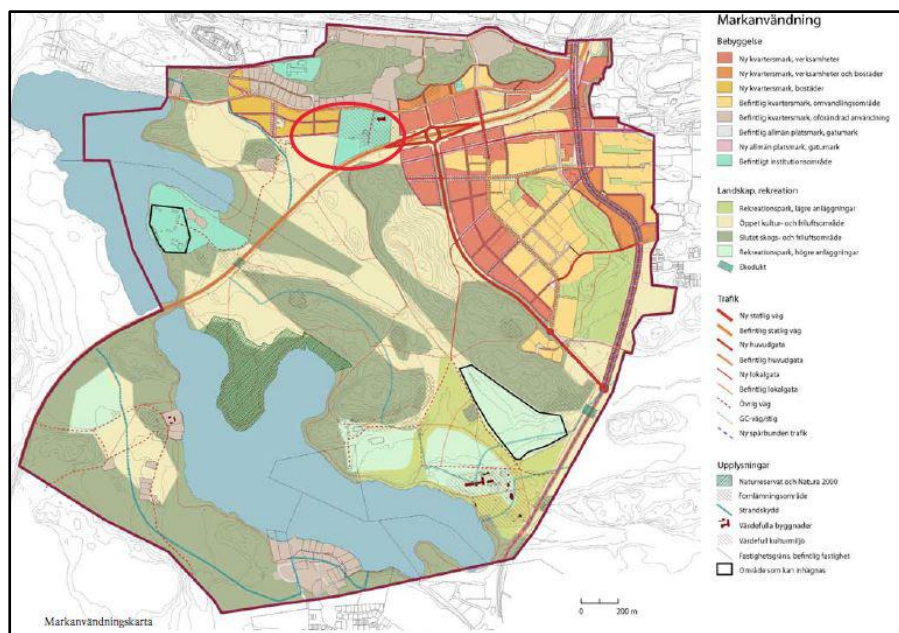
Översiktliga planer

I den kommunala översiktsplanen *ÖP 2014* (antagen 2014-05-22 och aktualitetsförklarad 2018-04-26) pekas större delen av planområdet ut som gles stadsbygd samt en mindre del som grönt aktivitetsrum utanför stadsbygd. Stadsbygd definieras här som bostäder, grönområden, verksamheter, vägar, rekreationsområden och andra funktioner som tillhör en stad eller annan tätort.

Program för planområdet

I planprogrammet för Hågelby, Eriksberg och Lindhov från 2011 illustreras markanvändningen även för planområdet. Enligt planprogrammet ska markanvändningen för området vara dels befintligt institutionsområde, dels utgöras av ny kvartersmark för bostäder samt öppet kultur- och friluftsområde. Enligt markanvändningskartan har även områden väster om planområdet markerats som ny kvartersmark för bostäder samt öppet kultur- och friluftsområde. Områden öster om planområdet har markerats som ny kvartersmark, verksamheter och bostäder, ny statlig väg samt ny huvudgata.

Utdrag ur program för Hågelby, Eriksberg och Lindhov (Botkyrka kommun, januari 2011).

Detaljplaner

Följande gällande detaljplaner finns inom eller i nära anslutning till planområdet: I norra delen av planområdet, innefattande Sankt Botvids väg gäller byggnadsplan 52-3 samt detaljplan för kv. Kyrkbyn, fastställda år 1941 respektive lagkraftvunnen år 2002. Bägge planerna reglerar att den allmänna platsen ska utgöras av genomfartstrafik, allmän plats (VÄG), (PARK). Den äldre byggnadsplanen reglerar också småhusbebyggelse norr om Sankt Botvids väg samt längs Hammerstavägen. Detaljplanen reglerar i sin tur bostäder, tekniska anläggningar och skola, kontor samt naturområde.

Angränsande projekt

Botkyrka Södra porten

Botkyrka kommun har tillsammans med Skanska bildat ett gemensamt bolag – Botkyrka Södra porten AB – för att tillsammans utveckla Eriksbergsområdet. Planering för områdets utveckling är pågående. Arbetet ska leda till en förstudie som är vägledande för kommande planering och investering. Förstudien ska visa en plan för hur marken kan användas och kommer även att innehålla en vision och strategier för området.

Prästviken

Väster om planområdet detaljplanläggs det nya bostadsområdet Prästviken, del av Eriksberg 2:27. Prästvikens detaljplan prövas med syfte att skapa en varierad boendemiljö innehållande byggrätter för flerbostadshus, enbostadshus, förskola och äldreboende. Utöver detta innehåller planförslaget rekreationsområden, regionalt cykelstråk och ytor för dagvattenhantering. Totalt föreslås ca 500 nya bostäder i varierande kvarter om 2–5 våningar. Detaljplanen var på granskning under våren 2018.

Illustrationsplan för Prästvikens detaljplan, del av Eriksberg 2:27, som planeras ansluta väster om föreliggande planförslag (utdrag från detaljplanens granskningsskede.)

KOMMUNALA BESLUT I ÖVRIGT

Behovsbedömning/miljöbedömning

I varje förslag till detaljplan ska kommunen göra en behovsbedömning (numera benämnd *strategisk undersökning*) som redovisar om detaljplanens genomförande antas medföra en *betydande miljöpåverkan* eller inte. Om planförslaget innebär sådan miljöpåverkan ska kommunen göra en *miljöbedömning* och *miljökonsekvensbeskrivning (MKB)*. Behovsbedömningen görs utifrån de kriterier som finns i bilaga 4 och, i förekommande fall, bilaga 2 till MKB-förordningen och enligt PBL 5:18. Kriterierna handlar bland annat om riskerna för människors hälsa eller för miljön, det berörda områdets

sårbarhet på grund av till exempel överskridna miljökvalitetsnormer eller kulturarvet och påverkan på skyddad natur.

Sammanfattning av utförd behovsbedömning (Strategisk undersökning)

Kommunen har i ett tidigare skede tagit fram en behovsbedömning (2017-05-31, rev. 2018-01-25). Vid tidpunkten för behovsbedömningen omfattade planområdet dels föreliggande område, dels Södra Porten-området. I den ursprungliga behovsbedömningen (2017-05-31) bedömdes det finnas en risk för betydande miljöpåverkan gällande *kulturmiljö, vatten och luftföroreningar*.

I anslutning till att ursprunglig behovsbedömning togs fram, hölls även samråd med Länsstyrelsen (2017-06-29) som delade kommunens bedömning att planen ger upphov till betydande påverkan utifrån de miljö- och hälsoaspekter som kommunen lyft fram. Länsstyrelsen tillägger i sitt yttrande att; *det bör även finnas en öppenhet för att fler aspekter än de uppräknade kan framkomma i efterhand och få betydelse för miljöbedömningen*.

Sedan den ursprungliga behovsbedömningen togs har dessutom en uppdelning av det tidigare och större planområdet skett, där föreliggande planområde numera utgör ett enskilt planprojekt, därtill med nya underlagsutredningar. Istället för att göra två nya behovsbedömningar, har kommunen i reviderad behovsbedömning (2018-01-25) bedömt det lämpligt att nya eventuella miljöaspekter tas upp i respektive miljöbedömning, i enlighet med Länsstyrelsens ovan nämnda tilläggsyttrande.

En miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram och dess slutsatser framgår i denna planbeskrivning (sida 45ff).

Social hållbarhet

I Botkyrka kommuns startdokument ”ett hållbart Botkyrka” anges en rad utmaningar med tillhörande strategier för att kunna uppnå en hållbar utveckling i kommunen. Startdokumentet identifierar en rad olika hållbarhetsdimensioner, där social hållbarhet är en av dessa.

Följande hållbarhetsutmaningar i startdokumentet bedöms relevanta för föreliggande planprojekt:

- *Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna,*
- *Botkyrkaborna känner sig hemma,*

- *Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin.*

Relevansen har bedömts utifrån planarbetets ambition att främja åtkomst *till* och *genom* området med fler trafikslag såsom utbyggda gång- och cykelstråk samt buss- och biltrafik med erforderlig tillgänglighetsanpassning *till* och *inom* planområdet. I övrigt bedöms också planområdet, med sin föreslagna markanvändning, i än högre grad bidra till en mötesplats där fler Botkyrkabor kan känna sig inkluderade.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Natur

Mark, vegetation och djurliv

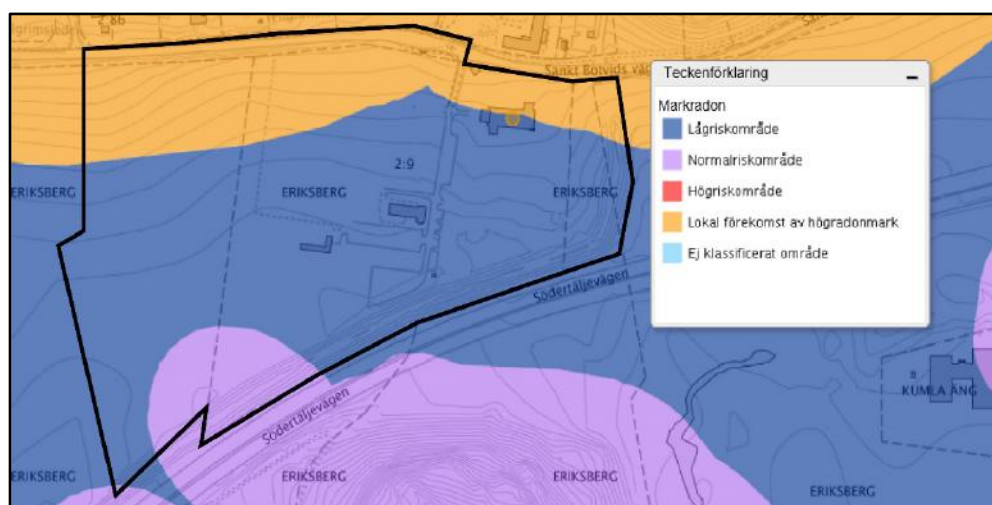
Topografin inom området utgörs generellt av mark som sluttar åt söder. Den befintliga kyrkan ligger på ett höjdparti i den nordöstliga delen av planområdet, omgiven av kyrkogården och dess olika utbyggnadsetapper. Planområdet ligger inom Bornsjökilens, som är en av de gröna kilarna in mot Stockholm. Utvidgningen av kyrkogården sker väster och sydväst om den befintliga kyrkogården. Området som omfattas av utvidgningen är oexploaterat och består i huvudsak av jordbruksmark i sydsluttning. Därtill tas en mindre yta öster om kyrkogården i anspråk. Ytan är oexploaterad natur- och åkermark.

Geotekniska förhållanden

Enligt SGU:s jordartskarta utgörs marken av leriga jordar, postglacial lera och glacial lera. Den geotekniska undersökningen påvisar att marken inom området består av lera på friktionsjord (morän) på berg (Bjerking 2012-05-10).

Radon

Planområdets norra del ligger inom högriskområde samt en mindre del i söder inom normalriskområde. Området där tillkommande byggnader föreslås anges som lågriskområde.

Utdrag ur Botkyrka kommuns webbkarta avseende markradon med högriskområden (orange), normalriskområden (lila) samt lågriskområden (blå). Planområdets ungefärliga utbredning markerat i svart.

Botkyrka kommuns markradonkarta är baserad på jordartskartan (SGU) och kunskapen om förekomsten av markradon är därmed begränsad. Feb-mar 2019 utfördes en radonmätning i Botkyrka kyrka. Denna visade på halter över riktvärdena av markradon i bottenplan (lägst 290 (+/-40 Bq/m³) och högst 570 (+/-80 Bq/ m³)). Folkhälsomyndigheten har ett riktvärde på 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³) luft för befintliga bostäder och allmänna lokaler. Åtgärder bör vidtas för att sänka radonhalterna. Radonrisk ska utredas före exploatering och nya byggnader ska, om markförhållandena kräver det, uppföras radonskyddat eller radonsäkert.

Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap Miljöbalken

Miljö kvalitetsnormer (MKN) är bindande nationella föreskrifter som är till för att skydda hälsan och miljön, enligt bestämmelserna i 5 kapitlet miljöbalken (1998:808). Normerna anger de föroreningsnivåer som människor och miljö kan belastas för utan olägenheter av betydelse. Vid planering och planläggning ska hänsyn tas till dessa. En detaljplan får inte bidra till att normerna överskrids.

Planområdet omfattas av miljö kvalitetsnormer för luft samt yt- och grundvatten och ligger inom Albysjöns tekniska avrinningsområde. Miljö kvalitetsnormen för Albysjön anger att God ekologisk status och God kemisk ytvattenstatus ska uppnås. I dagsläget klarar dock inte Albysjön god kemisk status, p.g.a. kvicksilver, polybromerade difenyleter och tributyltenn (TBT). Gällande kvicksilver och polybromerade difenyleter finns undantag som medför mindre stränga krav. För TBT finns en tidsfrist till 2027 för att uppnå god kemisk status (VISS, 2020).

Planförslaget medför inte att några miljö kvalitetsnormer överskrids, vilket framgår av framtagna MKB och i denna planbeskrivning (sida 45ff).

Enligt 9 kap. 2 § miljöbalken klassas vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats som avloppsvatten. Avvattning i form av dränering av kistgravar betraktas som en miljöfarlig verksamhet. Dräneringsvatten från kistgravar kan, enligt generella provtagningar, innehålla höga halter av fosfor, låga halter av metall samt förekomst av patogener. I nuläget avleds dagvatten från Sankt Botvids väg samt från asfalterade väg- och parkeringsytor dels genom lokalt omhändertagande, dels via vägbrunnar till det kommunala nätet under motorvägen till recipienten Albysjön. Dagvatten från kyrkogården tas om hand lokalt (övervägande vidsträckt gräsytor och diken). Dränvatten leds till kommunens pumpstation för spillvatten och därifrån vidare till Himmerfjärdsverket (Syvab).

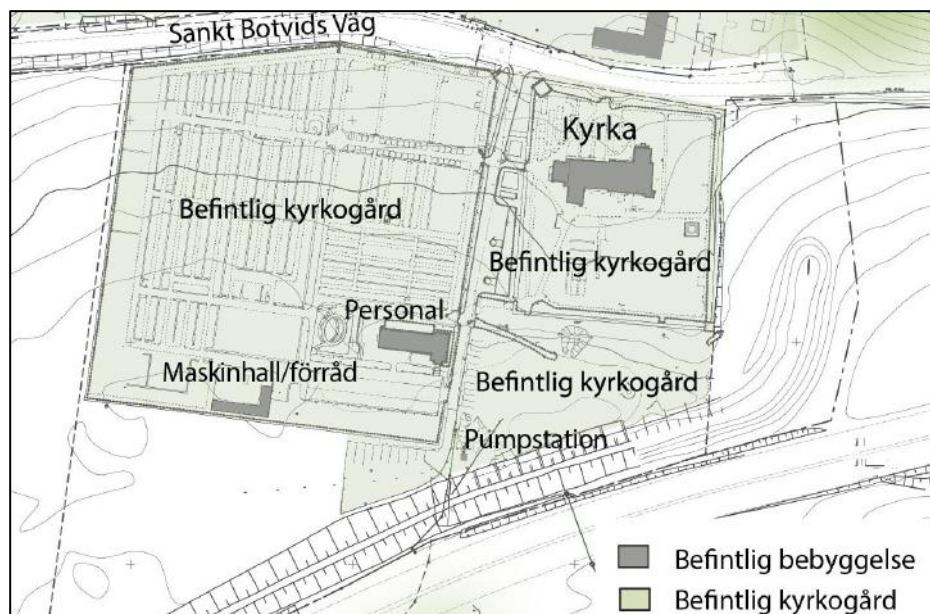
Risk för skred och höga vattenstånd

I översiktsplanen anges att ny bebyggelse ska ligga minst 2 meter över Mälarens medelvattennivå för att undvika risk för översvämningar till följd av klimatförändringar. Planområdet ligger ovanför denna nivå.

Klimatförändringar bedöms inte heller påverka markstabiliteten i området i någon större omfattning.

Bebyggelseområden

Befintlig bebyggelse

Översiktsskarta befintlig bebyggelse inom planområdet (Bjerking, bearbetad av Tyréns)

Inom planområdet finns följande byggnader:

- En medeltida kyrkobyggnad med tillhörande bebyggelse inom den äldsta kyrkogårdsdelen, i form av bogårdsmuren [kyrkogårdsmuren] samt tre mindre gravkor. Samtliga tre innehar kulturhistoriskt värde.
- En driftbyggnad innehållandes personalutrymmen, verkstad och sporthall. Nuvarande byggnadsarea (BYA) är cirka 300 kvm. Byggnadens totalhöjd är cirka sex meter.

Driftbyggnaden med personalutrymmen, uppförd på 1960-talet, vy mot norr.

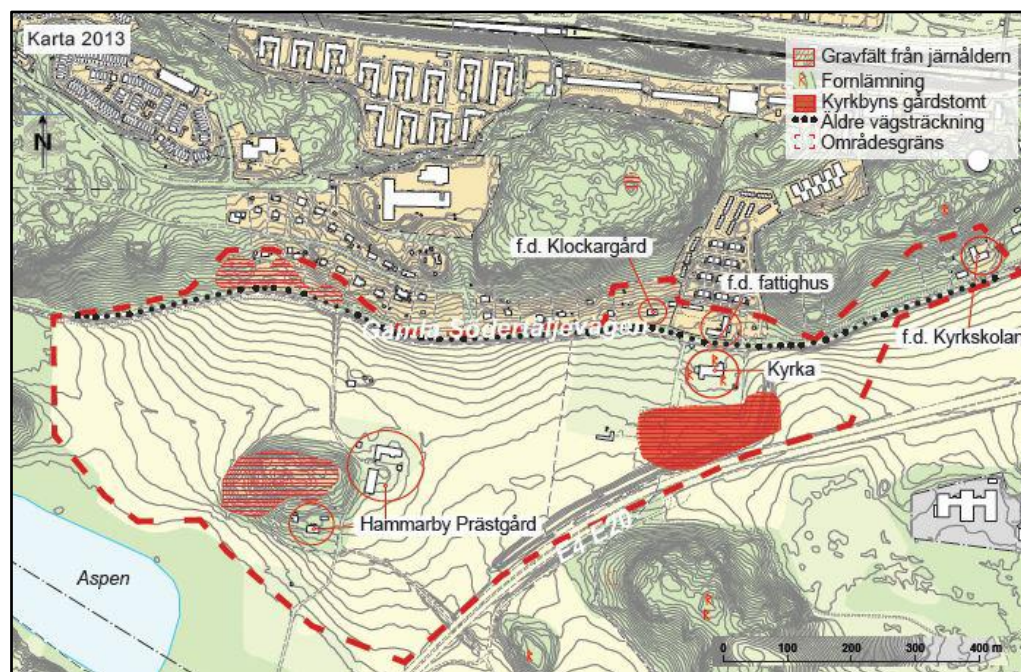
- En driftbyggnad med maskinhall och förråd.
- En driftbyggnad med kommunens pumpstation för spillvatten.

Kulturmiljö och arkeologi

Kulturmiljö inom och i anslutning till planområdet

Nedanstående avsnitt är ett utdrag från miljökonsekvensbeskrivningens kulturmiljöutredning (MKB kulturmiljö) som tagits fram för planområdet med omgivningar (Bjerking, 2019-05-15, rev. 2020-11-09) samt tidigare framtagen bebyggelsekaraktärisering av Botkyrka kyrka med tillhörande kyrkotomt (Stockholms stift 2014).

Planområdet utgör ett kulturhistoriskt värdefullt område, bestående av dels ett odlingslandskap som brukats sedan bronsålder, fornlämningar, kyrkan som mittpunkt i ett tidigare sockencentrum, det rumsliga förhållandet till Hammarby prästgård samt Sankt Botvids väg som tidigare utgjorde vallfärdsväg för pilgrimer som besökte kyrkan.

Karta från Botkyrkas kulturmiljöprogram som redovisar de kulturhistoriskt värdefulla delarna av kulturmiljön Botkyrka kyrka och sockencentrum.

Botkyrka kyrka och kyrkogård är belägen på en slätt omgiven av åsar. Kyrkogården ligger vid den gamla landsvägen mellan Stockholm och Södertälje, tidigare Riksettan och i äldre tid känd som Göta landsväg med ursprung i förhistorisk tid. Området är rikt på fornlämningar. På de höglänta delarna kring kyrkogården och Hammarby prästgård finns rösen från

bronsåldern och gravfält från järnåldern. Söder om kyrkan och vid Hammarby gård finns lämningar efter medeltida by- och gårdstomter. På kyrkbyns gamla tomt mellan kyrkogården och motorvägen fanns det kvar äldre ekonomibyggnader långt fram i tiden och den sista byggnaden revs i början av 1990-talet.

Botkyrka kyrka är uppförd med murar av gråsten. De äldsta delarna är från 1100-talet. Enligt den så kallade Botvidslegenden invigdes kyrkan år 1176 och ersatte då en äldre träkyrka som uppförts på Hammarby gårds ägor på 1120-talet. Strax därefter byggdes tornet. Kyrkan försågs med nytt kor under förra delen av 1300-talet. Kyrkogården har utvidgats flera gånger. Den äldre delvis medeltida delen av kyrkogården närmast kyrkan omges av en bogårdsmur av gråsten. Kyrkogården utvidgades första gången västerut år 1926. Mellan åren 1969 och 1974 skedde en etappvis utbyggnad åt väster och sydväst samtidigt som den kraftiga utbyggnaden av bostäder i Botkyrkastaden ägde rum.

Botkyrka kyrka med sin karaktäristiska gråstensfasad, sett från söder.

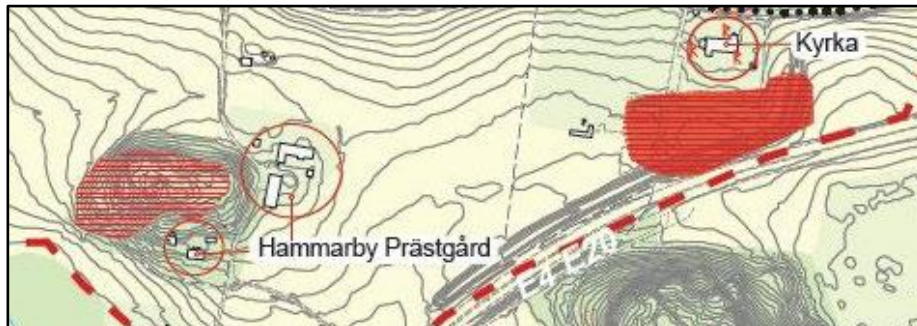
Bild på kyrkans västtorn. I förgrunden skymtas bogårdsmuren med sin gråstenstenskaraktär.

Inom bogårdsmuren finns tre gravkor. Vid det nordvästra hörnet uppfördes 1807 i nyantik stil det Liljencrantzska gravkoret efter ritningar av arkitekt C.G. Gjörwell med putsade ockragula fasader, sockel klädd med sandsten och kopparklätt tak. Pipers gravkor uppfördes 1843 i en egypticerande stil strax öster om kyrkan, med fasader och sockel av granit, tak och entré i svartmålat gjutjärn. Wåhlins gravkor uppfördes så sent som 1953 efter ritningar av arkitekt E. Lundberg vid bogårdsmuren sydöstra hörn, med fasader av natursten och pyramidformat spåntak.

Det Liljencrantzska gravkoret, uppfört 1807. Det Piperska gravkoret, uppfört 1843

Väster om planområdet, ca 700 meter från den befintliga kyrkogården, ligger den före detta prästgården i Hammarby samt den före detta arrendatorsbostaden, tillhörande Hammarby gård. Huvudbyggnaden är uppförd ca 1804 men själva gårdsplatsen har sedan medeltiden utgjort socknens kyrkoherdeboställe.

Orienteringskarta, utsnitt från karta i Botkyrka Kulturmiljöprogram.

Den före detta prästgården är numera i privat ägo och arrendatorsbostaden används inte längre för bostadsändamål. Mellan dessa byggnader ligger ladugården och logen tidigare tillhörande arrendatorsbostaden. Ingen av ekonomibyggnaderna är längre i drift.

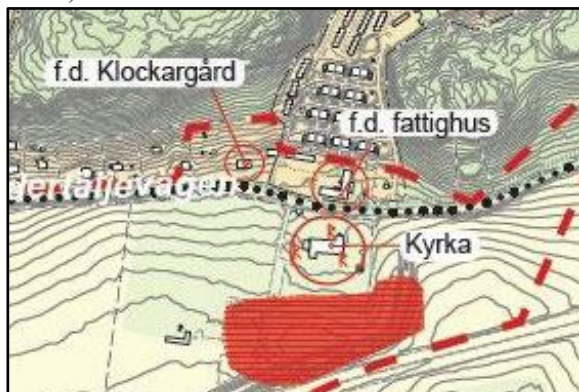
Den före detta prästgården (Hammarby Prästgård), numera kattpensionat, sedd från söder.

Norr om planområdet, på norra sidan av Sankt Botvids väg återfinns en samlad bebyggelse, däribland kulturhistoriskt värdefulla byggnader som den gamla Klockargården, uppfört 1822 och som numera utgör församlingshem.

Längre österut återfinns det före detta ålderdomshemmet, uppfört 1911 på platsen för en ännu tidigare fattigstugans, samt kyrkskolebyggnaden, uppförd 1849 och om- och tillbyggd 1922. De två sistnämnda byggnaderna används idag för skolverksamhet. Tillsammans med kyrkan med tillhörande kyrkogård och den ovan nämnda bebyggelsen väster om kyrkogården utgör denna bebyggelsemiljö sammantaget ett välbevarat gammalt sockencentrum.

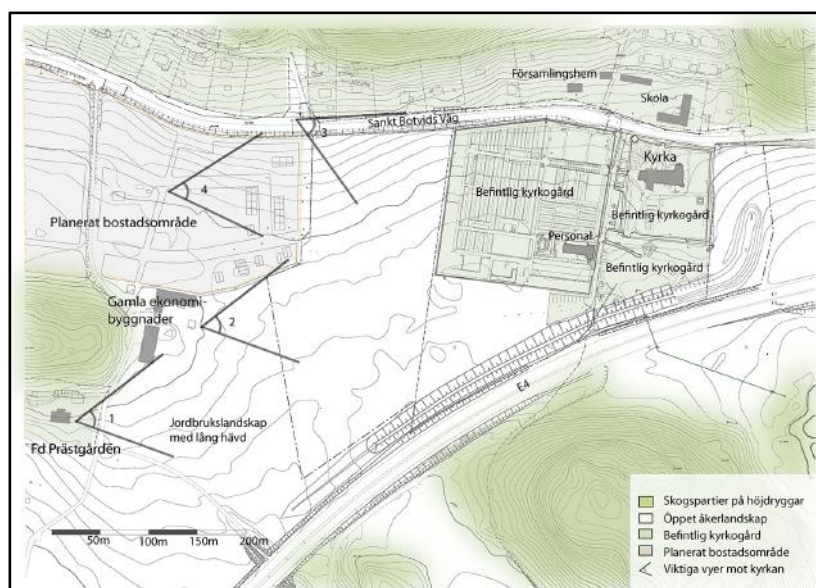
Den före detta Klockargården (t.v), det före detta ålderdomshemmet (mitten) samt kyrkan (t.h), sett från väster längs Sankt Botvids väg. Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjering 2020-11-09)

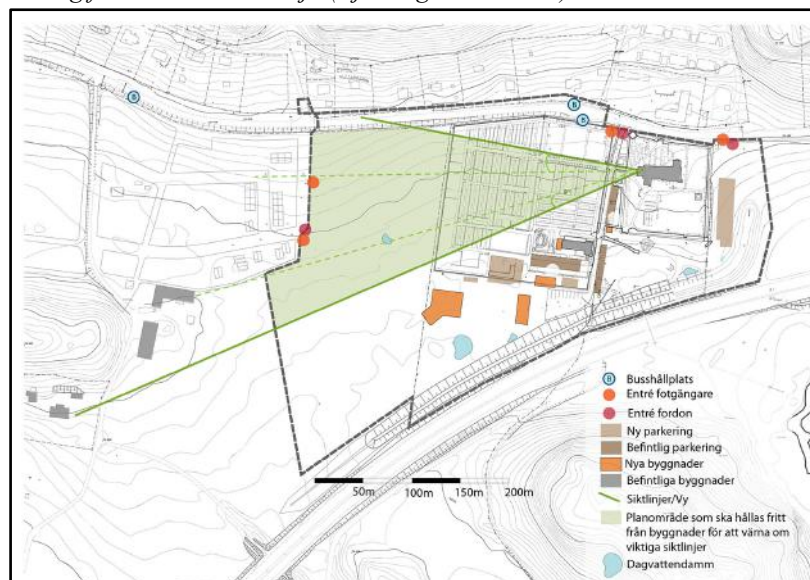
Orienteringskarta, utsnitt från karta i Botkyrka Kulturmiljöprogram.

Skyddsvärda siktlinjer

I framtagen MKB kulturmiljö har även ett antal skyddsvärda siktlinjer identifierats och som bedömts vara viktiga för att bevara de historiska kopplingarna i landskapet.

De kulturhistoriskt värdefulla siktlinjerna mot kyrkobyggnaden (markerade 1–3).
Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjering 2020-11-09).

Kulturhistoriskt värdefulla siktlinjer från kyrkobyggnaden som förblir intakta.
Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjering 2020-11-09).

Vy från siktlinje 1, enligt ovan med en av ekonomibyggnaderna i förgrunden. Nuvarande situation, kyrkan markerad med röd ring. Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjerking 2020-11-09).

Vy från siktlinje 2, enligt ovan. Nuvarande situation, kyrkan markerad med röd ring. Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjerking 2020-11-09).

Vy från siktlinje 3, enligt ovan. Nuvarande situation, kyrkan markerad med röd ring. Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjerking 2020-11-09).

Botkyrkas kulturmiljöprogram

I Botkyrkas kulturmiljöprogram, antaget av kommunfullmäktige under 2014, anges följande kulturhistoriska karaktärsdrag som värdebärande inom kulturmiljön Botkyrka kyrka och sockencentrum:

- *Gårdsbildning med förhistoriska anor*
Hammarby prästgård har förhistoriska anor vilket man kan se genom det järnåldersgravfält som ligger intill gårdstomten. Under äldre medeltid uppfördes Botkyrka kyrka på Hammarbys ägor. I samband med kyrkobyggandet anslogs Hammarby gård till prästboställe.
- *Kyrkans visuella funktion i landskapet*
Kyrkan fungerar som landmärke i det öppna låglänta landskapet. Den okalkade gråstensbyggnaden har en viktig funktion både som markering av det tidigare sockencentrat och rent upplevelsemässigt när man färdas längs med landsvägen och motorväg.
- *Det öppna landskapet kring kyrka och prästgård*
Prästgården ligger ganska långt bort från kyrkan men visar ändå på det äldre sambandet mellan kyrka och prästboställe. Det öppna kulturlandskapet är en förutsättning för att detta historiska samband ska vara avläsbart.
- *Sockencentrat*
Kring kyrkan växte med tiden fram ett sockencentrum med klockargård, fattighus och skola. Det är i dag en ganska svårsläst miljö men bevarad bebyggelse tydliggör kyrkans centrala roll i det äldre samhället.

Följande riktlinjer anges som viktiga att ta hänsyn till vid förändringar i miljön eller vid exploatering av ny bebyggelse:

- *Fornlämningar skyddas från närgående bebyggelse eller andra ingrepp i miljön.*
- *Kulturlandskapets öppna karaktär värnas. Nya byggnader inordnas i landskapet på ett medvetet sätt.*
- *Kyrkans visuella dominans i landskapet respekteras.*
- *Siktlinjer mellan kyrka och prästgård värnas.*
- *Prästgårdens byggnader bevaras. Tillbyggnader underordnas huvudbyggnaden och utformas med hänsyn till byggnadens karaktär. Nya byggnader inordnas i miljön på ett varsamt sätt. Skala, volym, gestaltning, material och kulörer anpassas till befintlig bebyggelse.*

- *Klockargård, före detta fattighus och den äldre skolbyggnaden bevaras.*

Kyrkligt kulturminne enligt 4 kap Kulturmiljölagen

Enligt 4 kap kulturmiljölagen (1988:950) anges att kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna före 1940 inte på något väsentligt sätt får ändras utan tillstånd från länsstyrelsen. Alla ändringar som påverkar kulturhistoriska värden i en kyrkobyggnad, på en kyrkotomt eller begravningsplats är därigenom tillståndspliktiga enligt kulturmiljölagen. Även en utvidgning av en begravningsplats omfattas av sådan tillståndsplikt. Församlingen har följaktligen ett fortsatt ansvar att ansöka om tillstånd hos Länsstyrelsen för de ändringar planen möjliggör inom planområdet.

Fornlämningar

I direkt anslutning till Botkyrka kyrka finns fyra registrerade kulturhistoriska lämningar:

- RAÄ- Botkyrka 24:1,
- RAÄ-Botkyrka 24:2,
- RAÄ-Botkyrka 24:3 och
- RAÄ-Botkyrka 24:4.

Dessa utgörs av gravar, ristningar och monument. RAÄ-Botkyrka 24:1, RAÄ-Botkyrka 24:2 och RAÄ-Botkyrka 24:3 klassificeras som fornlämningar medan RAÄ-Botkyrka 24:4 klassificeras som övrig kulturhistorisk lämning. Inför den planerade utvidgningen av kyrkogården genomförde Riksantikvarieämbetet, UV 2012 en förundersökning av fornlämningen Botkyrka 383:1 (Botkyrka kyrkby) samt en särskild utredning inom övriga delar av planområdet. I samband med denna påträffades ytterligare fornlämningar som numera är undersökta och borttagna varvid ingen särskild hänsyn behöver tas i planförslaget.

Fornminnen enligt 2 kap Kulturmiljölagen

Enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950) anges också att det är förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning, såsom de olika fornlämningstyperna specificerats i lagen. Mark-, bygg- samt anläggningsarbeten bör således i god tid samrådas med länsstyrelsen för att klargöra ifall en fornlämning kan beröras av arbetena. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet till länsstyrelsen. Församlingen har följaktligen också ett fortsatt ansvar att ansöka om tillstånd hos Länsstyrelsen i händelse av att nya fornlämningar skulle påträffas, i samband med de ändringar som planen möjliggör inom planområdet.

Karta över planområdet med fornlämningarna i direkt anslutning till kyrkobyggnaden markerade. Övriga tre fornlämningsområden som numera är borttagna är markerade som gråa ytor. Utdrag från RAÄ:s hemsida.

Gator och trafik

Gatunät, gång- och cykeltrafik

Planområdet ansluter till Sankt Botvids väg, som vidare leder trafik till E4/E20. Det har idag en befintlig infartsväg väster om kyrkotomten som bedöms ha god sikt. Kyrkogårdsområdet har idag ca 70 parkeringsplatser, fördelade på tre ytor, som avses behållas i sin helhet enligt planförslaget.

En befintlig gångväg löper längs norra delen av Sankt Botvids väg, med övergångsställe vid hållplats Botkyrka kyrka. Denna förbinder planområdet med Norsborgs tunnelbanestation. Österut, längs Sankt Botvids väg, finns en separat gång- och cykelväg. I kommunens cykelplan avses ett regionalt cykelstråk byggas ut längs Sankt Botvids väg, vilket därigenom påverkar planförslaget (se avsnitt gång- och cykelväg). Väster om Asptunavägen har det regionala cykelstråket redan genomförts.

Kollektivtrafik

Längs Sankt Botvids väg går busslinje 708 med hållplatser på båda sidorna av vägen precis väster om den befintliga infarten till kyrkogården. Busslinjen går mellan Tumba station och Rönninge station med 30-minuterstrafik mellan ca 05.00 och 24.00. Från hållplatsen Botkyrka kyrka är det endast en hållplats till Hallunda T-bana där byte kan ske till tunnelbanans röda linje. Norsborgs respektive Hallunda tunnelbanestationer ligger ca 0,5–1 km nord/nordost om planområdet. Vid Norsborgs stationsområde går utöver tunnelbanan även busslinjerna 151, 172, 702 och 738 samt nattbuss 191.

Risk och störningar

Trafikbuller

Kyrkogården och de tillhörande befintliga byggnaderna ligger i en bullerutsatt miljö. De dominerande bullerkällorna är Sankt Botvids väg med idag cirka 4500 fordon per dygn och E4/E20 med cirka 67 000 fordon per dygn. Bullervall har sedan tidigare uppförts längs E4/E20 för att minska trafikbullret på kyrkogården och i kyrkans närområde.

Risk

Planområdet ligger mellan E4/E20 och Sankt Botvids väg. E4/E20 är klassificerad som primärled för farligt gods och Sankt Botvids väg är klassificerad som sekundär transportled för farligt gods.

Att E4/E20 utgör primär transportled innebär att motorvägen rekommenderas för genomfarter av farlig godstrafik. Huvuddelen av transporter av farligt gods i Botkyrka sker på E4/E20 och passerar med cirka 40 meters avstånd från planområdet. Att Sankt Botvids väg utgör en sekundär transportled innebär att vägen rekommenderas för transporter som ska till målobjekt längs med vägen, men inte specifikt för genomfartstrafik. Transporter med farligt gods utgörs primärt av transporter till och från Norsborgs Vattenverk, beläget nordväst om planområdet. Sammantaget bedöms olycksriskerna för farligt godstransporter som låga.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Befintliga byggnader är anslutna till det kommunala va-systemet. På kyrkogården används sommartid bevattningsvatten från sjön Aspen. Dränvatten från gravkvarteren leds till reningsverket Himmerfjärdsverket.

Dagvatten

I nuläget hanteras dagvatten från Sankt Botvids väg samt från asfalterade väg- och parkeringsytor dels genom lokalt omhändertagande, dels via vägbrunnar till det kommunala nätet under motorvägen till recipienten Albysjön. Dagvatten från kyrkogården tas om hand lokalt (övertägnande vidsträckt gräsytor och diken).

Värme

Kyrkan har idag elvärme och befintlig personalbyggnad har bergvärme.

El

Planområdet är anslutet till elnätet.

Restprodukter/avfall

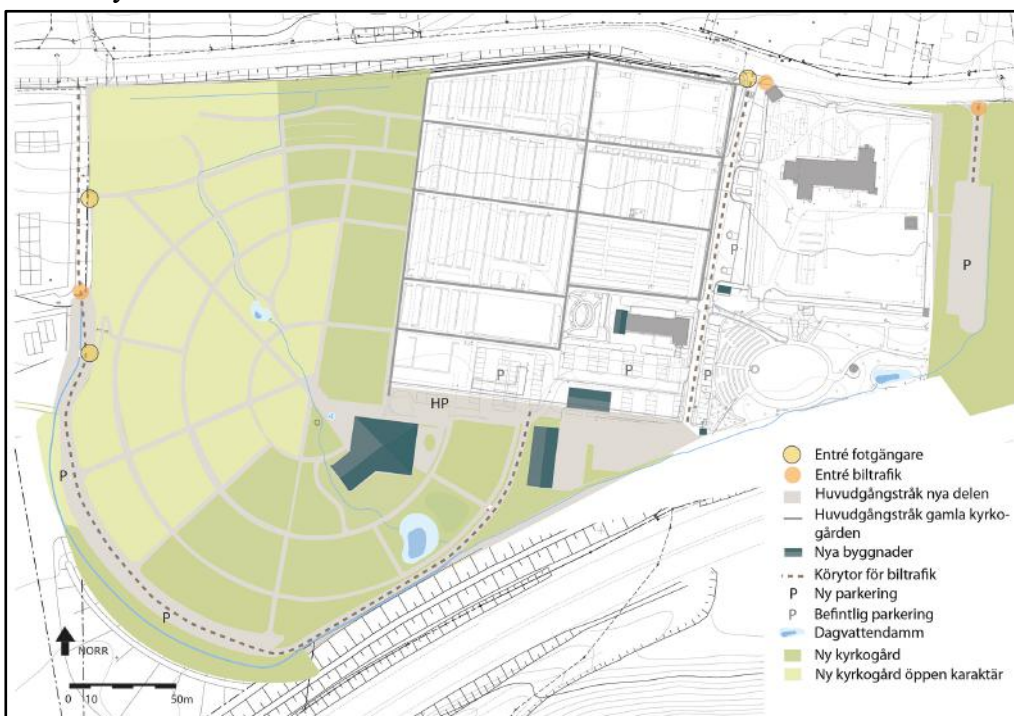
Avfallshanteringen sker i enlighet med kommunens renhållningsordning (SRV). Trädgårdsavfall (rent växtavfall) sorteras ut från annat avfall och behandlas biologiskt.

PLANFÖRSLAGET

Gestaltning

Struktur

Den övergripande strukturen för utvidgningen av begravningsplatsen har utformats för att fungera ihop som en helhet med den befintliga begravningsplatsen, samtidigt som den är utläsbar som en addering. Två nya kyrkogårdsytor tillkommer, en mindre österut och en större västerut, med varsin ny entré.

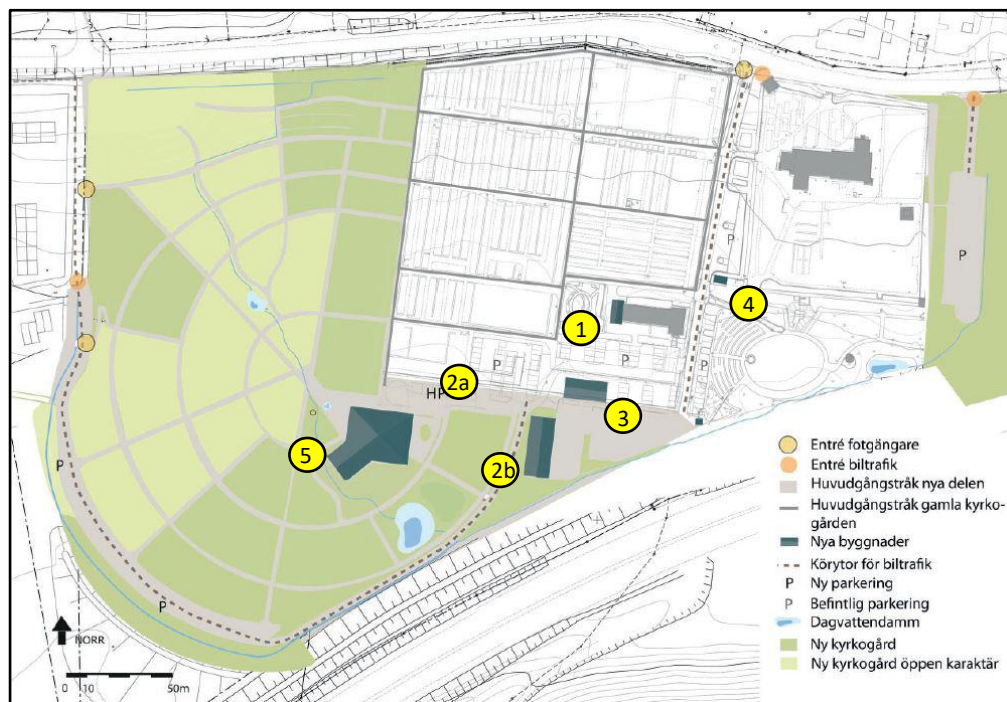
Illustrationsplan, utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking 2020-10-14)

Ett centralt motiv i gestaltningen är det koncentriska gångvägsmönster som utgår från det planerade navet kring en ny ceremonibyggnad, nära den befintliga kyrkogårdens sydvästra hörn, som knyter ihop befintliga och nya delar av kyrkogården. Gestaltningen av enskilda gravkvarter utformas olika för att tillmötesgå olika traditioner och gravseder.

Vägledande gestaltungsprinciper samt bakgrunden till dessa finns i sin helhet i detaljplanens gestaltungsprogram (Bjerking 2020-10-14) på sida 6. I detta dokument finns även en mer detaljerad beskrivning av gestaltningen.

Ny bebyggelse

Planförslaget förändrar bebyggelsestrukturen på följande sätt:

Redovisning av ny samt ändrad bebyggelse, utdrag från gestaltungsprogram (Bjerkling 2020-10-14, numrering tillagd av Tyréns)

- 1. Tillbyggnad alternativt nybyggnad av personalbyggnad*
Tillbyggnation möjliggörs åt väster, utan att tillkommande byggnadsdelar kommer närmare kyrkobyggnaden och utan påverkan för skyddsvärda siktlinjer. Byggnaden som rymmer personal och driftsfunktioner renodlas till utökade och mer ändamålsenliga personalutrymmen. I och med tillbyggnaden möjliggörs caféverksamhet för besökare (minnesstunder). Tillbyggnaden utgör 65 kvm och ger en ny total byggrätt på 210 kvm BYA. Planförslaget möjliggör dock att den befintliga byggnaden rivs och att en ny byggnad uppförs, om sådant behov skulle föreligga i framtiden. Totalhöjden på 6 meter föreslås behållas i enlighet med befintlig bebyggelse.

Förslag på framtida tillbyggnad av personalbyggnaden med kafédel. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

2. a) *Rivning av driftbyggnad med maskinhall*

Byggnaden avses rivas för att möjliggöra ny parkeringsyta, i samspel och med ökad tillgänglighet för den nya bebyggelsen i övrigt.

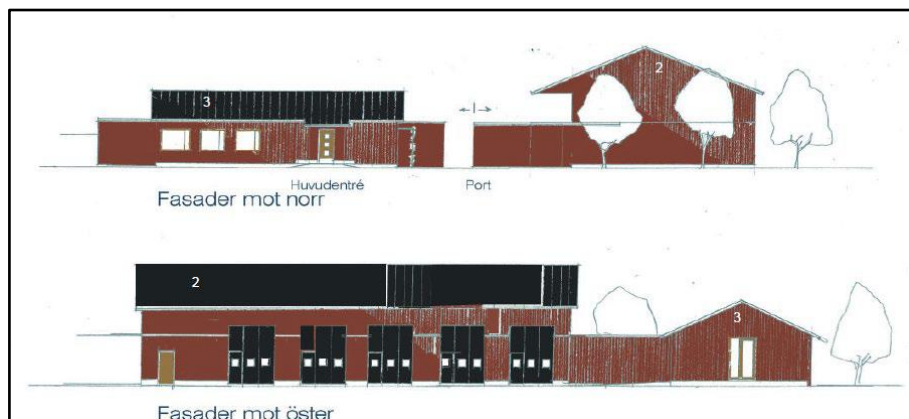
b) *Nybyggnad av driftbyggnad med maskinhall*

Den nya driftbyggnaden med tillhörande maskinhall avses inrymma verkstad och utrymmen för maskiner och drifffordon.

Största byggnadsarea (BYA) för ny driftbyggnad med maskinhall avses bli 410 kvm för byggnaden som helhet, med en totalhöjd om ca 8,5 meter.

3. *Nybyggnad av kanslibyggnad*

Den nya kanslibyggnaden avses inrymma ändamålsenliga utrymmen för bland annat kontor och mötesrum. Ny kanslibyggnad avses bli ca 200 kvm BYA för byggnaden som helhet, med en totalhöjd om ca 6 meter.

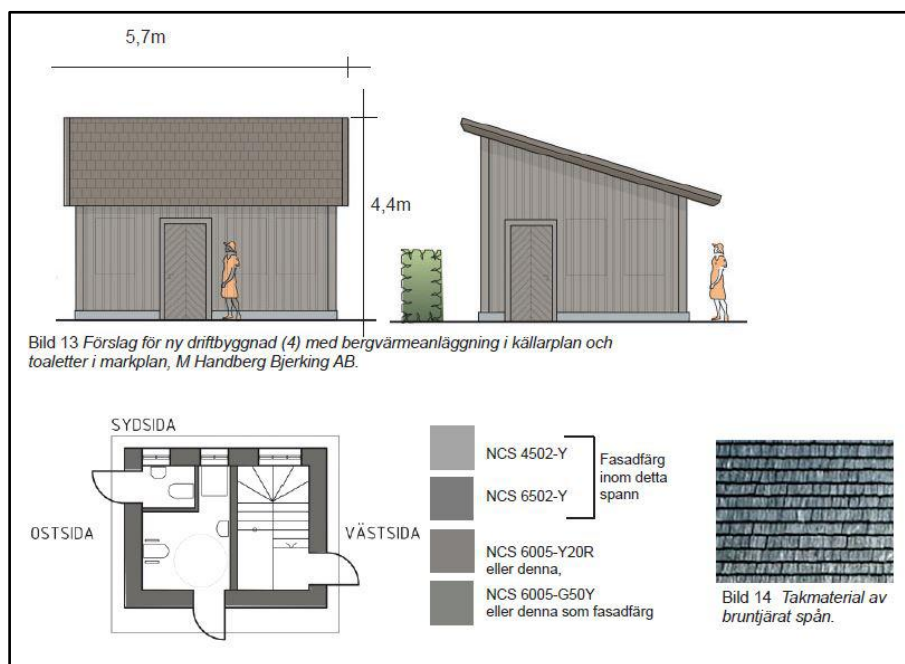
Förslag på kansli- och driftbyggnadernas volym- och fasadverkan. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

Byggnaderna 2 och 3 är placerade för att bevara de skyddsvärda siktlinjerna. Deras inbördes placering, med tillhörande plankavskärmade ytor för upplag, gör att eventuellt störande verksamhetsmoment inne på driftgården får en minimal omgivningspåverkan.

4. Nybyggnad av mindre driftbyggnad

Den nya mindre driftbyggnaden avses kunna uppföras på platsen för en tidigare driftbyggnad (numera riven) med motsvarande volymverkan och karaktärsdrag. Byggnaden avses inrymma utrymme för WC/HWC samt bergvärmeanläggning och omfattar ca 35 kvm BYA, med en totalhöjd om ca 4 meter.

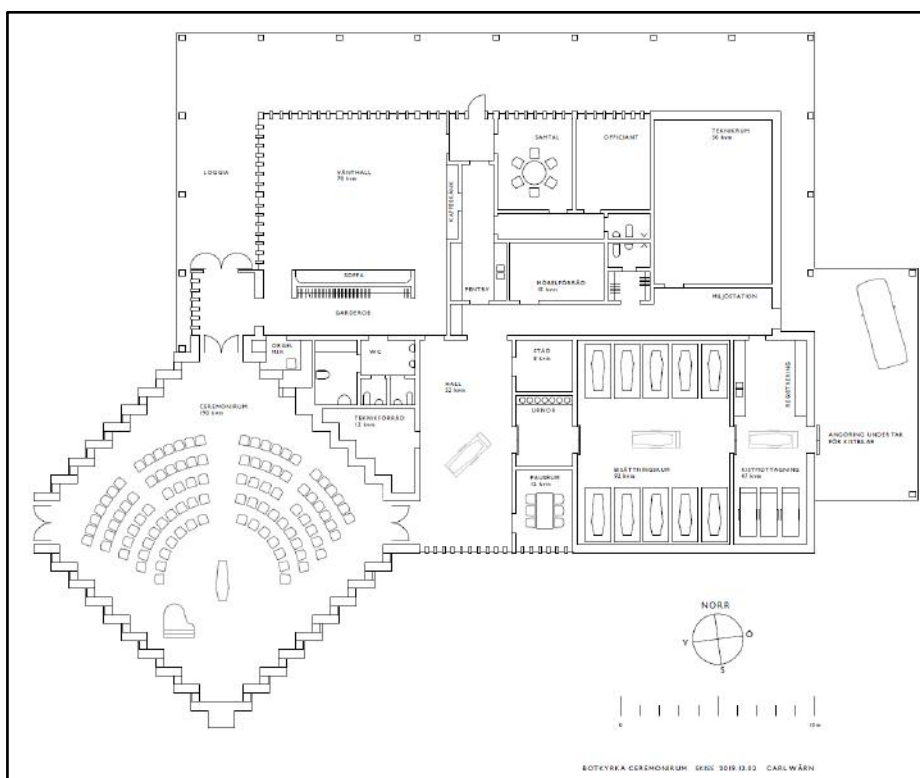
I enlighet med rekommendationerna i framtaget kulör-PM bör den mindre driftbyggnadens fasader kulörsättas i en pigmenterad grå nyans, i överensstämmelse med huvudsakliga nyanser i bogårdsmur samt befintlig grönska.

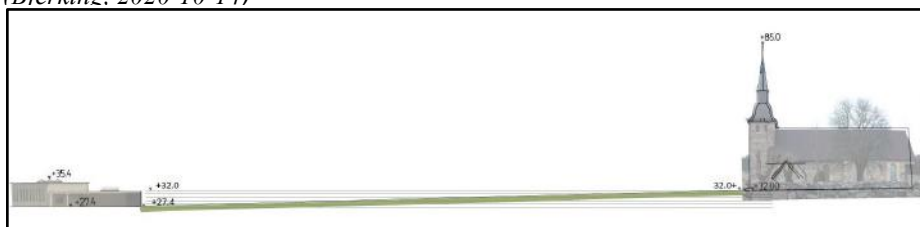
Förslag på den mindre driftbyggnadens volym- och fasadverkan samt föreslaget takmaterial samt kulörspann. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

5. *Nybyggnad av ceremonibyggnad*

Begravningslagen ställer krav på att huvudmannen för begravningsverksamheten tillhandahåller en lokal utan religiösa symboler där en begravningsceremoni kan hållas. Den nya byggnaden utformas utan religiös anknytning och ska även kunna användas för olika typer av kultur- och musikaktiviteter. Den icke publika delen av byggnaden innehåller utrymmen för förvaring av kistor och askor inför begravning, personalutrymmen och tekniska utrymmen.

Carl Wärns tävlingsförslag, planritning. Utdrag från gestaltungsprogram (Bierking, 2020-10-14)

Längdsektion som redovisar ceremonibyggnaden i relation till kyrkan. Utdrag från gestaltungsprogram (Bierking, 2020-10-14).

Ceremonibyggnaden föreslås få en central placering i den nya utvidgade begravningsplatsen. Den får god tillgänglighet till såväl närliggande bebyggelse och parkeringsytor och blir ett naturligt nav för den som rör sig mellan de äldre och nytillkomna delarna av kyrkogårdsanläggningen. Framför ceremonibyggnaden anläggs en öppen plats med möjlighet för stora sällskap att samlas före eller efter en förrättning eller en konsert

Byggrätt för ny ceremonibyggnad med tillhörande utkragande takdelar blir 1400 kvm BYA med en totalhöjd om ca 9 meter.

Carl Wärns tävlingsförslag, fasad mot öster samt huvudsaklig kulörpalett (till höger). Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerkning, 2020-10-14)

	NCS 1502-Y		till NCS 4502-Y
	NCS 1505-Y20R eller NCS 1505-Y		till NCS 4005-Y20R

I enlighet med rekommendationerna i framtaget kulör-PM (*Svedmyr Färg- & Fasadkonsult AB 2019-05-29*) bör ceremonibyggnadens fasader kulörsättas i grå- eller beige nyanser, i överensstämmelse med huvudsakliga nyanser i kyrkofasad, bogårdsmur samt gravkor. Även mörkare kulörer, utifrån framtagen PM med tillhörande kulörkarta utifrån inmätning, bedöms lämpliga för enskilda byggnadsdetaljer. För att anknyta till befintlig bebyggelse och dess materialitet bör fasaderna ges en pigmenterad kulörsättning.

Utöver ovan nämnda byggnader, avses också vissa anläggningar såsom murar, till följd av tillgänglighetsramper, parkeringsytor och tillkommande jordvall tillkomma inom den utvidgade kyrkogårdsanläggningen.

Principer för färgsättning av nya byggnader

För att säkerställa en lämplig kulörsättning, med beaktade av planområdets kulturhistoriska värden, har ett särskilt kulör-PM tagits fram av färgkonsult (Svedmyr färg- och fasadkonsult AB, 2019-04-29, rev. 2019-05-09). Kulör-PM omfattar kulörinmätning av kyrkobyggnadens stenfasader, bogårdsmuren, de tre gravkoren samt de utpekade kulturhistoriska byggnaderna utanför planområdet. Inmätningen har möjliggjort att kulörbestämma befintliga byggnader utifrån det standardiserade NCS-systemet. De rekommendationer till lämpliga kulörspann som återfinns i planförslaget har hämtats från ett urval av dessa. Kulörspannet som redovisas i detta PM avses bidra till en större variation vid ett framtida uppförande, samtidigt som det utgör ett stöd för kommunens myndighetsutövning vid bygglovsprövningar.

Reglering av bebyggelse och markens utformning

Sett till detaljplanens långa genomförandetid möjliggör planförslaget att utelämnas vissa av ceremonibyggnadens karaktärsdrag från detaljerad planreglering, exempelvis taktypskonstruktion, taklutning och specifik kulörssättning (NCS). Sådana karaktärsdrag bedöms istället lämpligen kunna prövas inom ramen för kommunens bygglovsprövning och länsstyrelsens tillståndsprövning.

Bebyggelsens omfattning

Bebyggelsens placering och omfattning säkerställs genom precisa egenskapsytor, som bedömts lämpliga i förhållande till de kulturhistoriska värdena. I övrigt är planområdet undantaget från byggbar mark, genom så kallad prickmark, där byggnader ej får uppföras.

- (e1-e4) Varje tillkommande byggbar yta får en specifik reglering uttryckt i högsta tillåtna BYA. Dessa utgår från förstudiernas behovsbedömningar med ett visst överslag för framtida behov av tillkommande byggnadsdelar, exempelvis utskjutande tak för olika former av vistelse.

Utöver detta regleras varje enskild byggnad och dess högsta tillåtna totalhöjd, angivet i meter över nollplan.

Utformning

I fråga om bebyggelsens föreskrivna utformning, har planförslaget utgått från framtagna förstudier och de bärande gestaltungsprinciper som bedömts

erforderliga för att säkerställa områdets kulturhistoriska värden (se *"Gestaltningprogram tillhörande detaljplan för utbyggnad av Botkyrka Kyrkogård"*, sid 6 (Bjerring 2020-10-14).

- (f₁) Ceremonibyggnadens utformningsbestämmelse är följande:
"Byggnadens volym ska vara uppbruten i flera byggnadsdelar. Fasadmateriäl ska utgöras av trä. Färgsättning ska ske i kulörer som harmonierar med den befintliga kyrkobyggnaden.
- (f₂) Personalbyggnaden med kafédél, kanslibyggnad samt den större driftbyggnaden med tillhörande maskinhall har alla samma utformningsbestämmelse, som föreskriver följande:
"Fasadmateriäl ska utgöras av stående träpanel med färgsättning av falu rödfärg. Tak ska utföras med sadeltakskonstruktion, med minsta tillåtna taklutning om 20 grader. Taktäckningsmateriäl ska utgöras av rött tegel eller röd-respektive svartmålad bandplåt".
- (f₃) Den mindre driftbyggnaden, som avses placeras invid bogårdsmuren på platsen för en tidigare driftbyggnad, har en utformningsbestämmelse som föreskriver följande:
"Fasadmateriäl ska i huvudsak utgöras av trä med färgsättning av grå kulör, inom samma spann som befintliga byggnader".

Markens anordnande

Planförslaget har som generell bestämmelse avseende markens anordnande att:
"Inom planområdet får marken ej hårdgöras, utöver det som krävs för anläggning av nya gravplatser, körbara ytor, entréplatser och tillgänglighetsanpassningar".

Planförslaget möjliggör vidare följande reglering kring markens anordnande:

- (n₁) Egenskapsområde för permanent lagring av jordmassor från begravningsplatsen *"Inom området får jordmassor från begravningsverksamhetens utbyggnad läggas i överensstämmelse med markens föreskrivna plushöjder"*.
- (n₂) Egenskapsområde för permanent uppställning av *"Parkerings- och uppställningsytor för kyrkogårdens driftfordon. Upplag för kyrkogårdens skötsel"*.

I plankartan regleras både markens höjdsättning, utifrån föreskrivna plushöjder över angivet nollplan **(+00,0)** lägsta tillåtna schaktnivå för ceremonibyggnaden, utifrån föreskriven plushöjd över angivet nollplan **(+00,0 i halvcirkel)** samt största tillåtna djup för dränerande ingrepp, i relation till närmast belägna och föreskrivna marknivå **(0,0 i nedåtriktad pil)**.

Denna reglering avses säkerställa såväl kulturhistoriska värden (värdefulla siktlinjer), erforderlig tillgänglighet, vattenavledning från bebyggelse samt ingrepp i grundvattnet.

Åtgärder som får ändrad lovplikt (utökad lovplikt)

För att säkerställa fördröjning av dagvatten, och därtill för att möjliggöra uppföljning kring ovan beskrivna bestämmelse om markens genomsläpplighet föreslås en utökad marklovplikt för åtgärder som ändrar markens genomsläpplighet, såsom asfaltering och hårdgörande av markytor.

Marklovplikten gäller dock ej för iordningsställande av gravplatser, körbara ytor, entréplatser och tillgänglighetsanpassningar.

Åtgärder som får ändrad lovplikt (minskad lovplikt)

Planförslaget möjliggör att vissa anläggningstyper, som avses byggas ut antingen etappvis eller löpande, undantas från lovplikt. Förutsättningen för den undantagna lovplikten är att dessa utförs i enlighet med föreskrivna marknivåer på plankartan. Bestämmelserna är utformade med hänsyn till att jordmassornas utbredning och höjd inte ska påverka kulturhistoriska siktlinjer.

Anläggningstyper som föreslås undantas från lovplikt är följande:

- (a1) Bygglov eller marklov krävs ej för anläggande av begravningsplats.
- (a2) Marklov krävs ej för ändring av marknivån upp till angivna plushöjder, i syfte att iordningställa för jordmassor från begravningsverksamheten

Vidare föreslås generellt inom planområdet att mindre skyltar och orienteringsskyltar ska undantas från bygglovsplikt, under förutsättning att skyltarnas area uppgår till högst 1 kvm respektive att ljusanordningar avser orienteringsbelysning eller motsvarande för besökare inom planområdet. I likhet med övriga anläggningstyper ovan, bedöms den föreskrivna storleken på skyltar, orienteringstavlur samt typen av redovisade ljusanordningar (se nedan)

inte ge upphov till nämnvärd omgivningspåverkan och därigenom negativt påverka områdets kulturhistoriska värden.

Bild på sådan orienteringsskylt som föreslås bli lovbefriad, och som idag återfinns i den befintliga kyrkogårdsanläggningen samt på andra kyrkogårdar i Botkyrka kommun.

Givet att åtgärderna utförs i enlighet med dessa förutsättningar, bedöms de inte heller påverka omkringliggande fastigheter (grannars intressen) alternativt områdets kulturhistoriska värden (allmänna intressen), vilket i sig utgör en förutsättning för att det ska vara möjligt att ändra lovplikten i enlighet med 9 kap 7 § 3 st PBL respektive 6 kap 2 § 3 st plan- och byggförordningen, PBF. Trots att bygglovsplikten föreslås undantas kan dock åtgärderna även fortsättningsvis kräva tillstånd av länsstyrelsen, i enlighet med KML.

Beaktande av olika lagstiftningar (PBL och KML)

Planförslaget har beaktat att såväl befintlig som tillkommande bebyggelse omfattas av generell tillståndsplikt enligt 4 kap KML såsom kyrkligt kulturminne. Tillståndsplikten inträder vid alla väsentliga ändringsåtgärder, såväl exteriört och interiört, och utgör ofta ett mer tillämpbart regelverk och skydd över tid än vad som kan åstadkommas enligt plan- och bygglagens bestämmelser respektive förutses vid detaljplanering.

För att undanröja oklarheter för såväl församlingen, enskilda som för berörda myndigheter, har planförslaget i de delar som berör befintlig bebyggelse försökt undvika en dubbel skyddsreglering enligt både KML och PBL i den utsträckning som bedömts möjligt och lämplig.

Reglering av befintlig bebyggelse och fornlämningar

Planförslaget medför en viss planreglering för den kulturhistoriska bebyggelsen, detta för att säkerställa vissa grundläggande värden och utpekanden. Föreslagen reglering bedöms inte kunna medföra motstridigheter med nu gällande och kommande bedömningskriterier vid tillståndsprovning enligt KML.

Föreslagen reglering utgörs av följande utpekande av de särskilt värdefulla byggnadsverken samt skydd mot rivning:

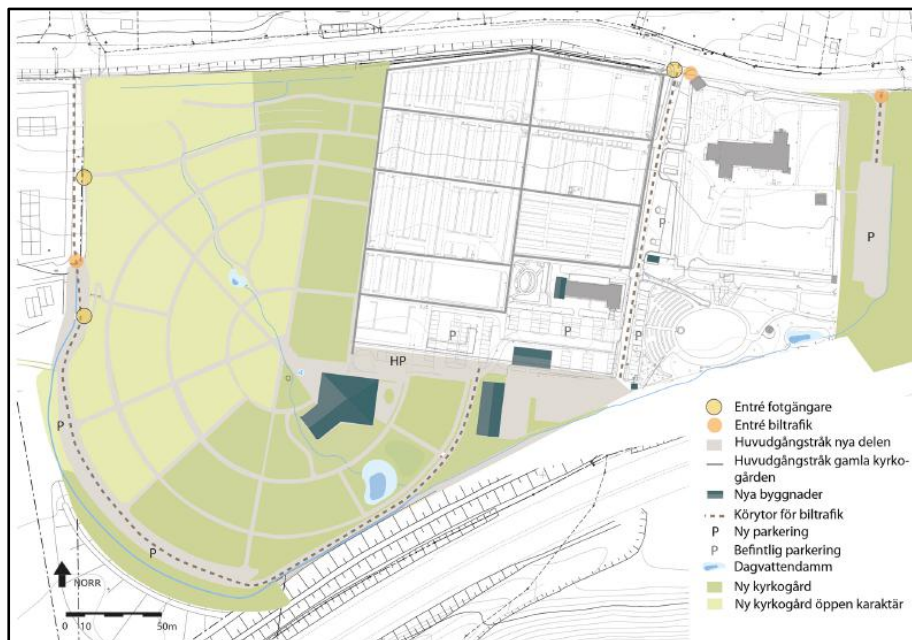
- (q₁) En skyddsbestämmelse avseende kyrkobyggnaden, gravkoren samt bogårdsmuren såsom *särskilt värdefullt byggnadsverk*, som ej får förvanskas.
- (r₁) En skyddsbestämmelse som medför att kyrkobyggnaden med tillhörande gravkor inte får rivas.

Gator och trafik

Det interna vägnätet

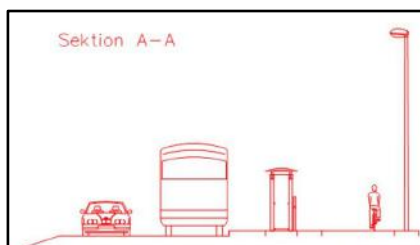
Trafikplaneringen inom kyrkogårdsanläggningen utgår från principen att i möjligaste mån separera bil- och gångtrafik. På de platser där trafikslagen korsar varandra så avses både mindre nivåskillnader och markmaterial visuellt tydliggöra att det är gångtrafiken som har företräde.

Den befintliga in- och utfartsvägen behålls och leder fram till planområdets centrala parkeringsområde och avses primärt användas av besökare till kyrkan, ceremonibygnaden och den befintliga kyrkogården. Den nya, västra infarten är avsedd för besökare till kyrkogårdens nya västra delar och till ceremonibygnaden. Denna är kopplad, via en svängd enkelriktad genomfartsväg i söder, till den befintliga in- och utfartsvägen. Den nya, östra in- och utfartsvägen leder till kyrkogårdens befintliga östra delar, däribland minneslunden.

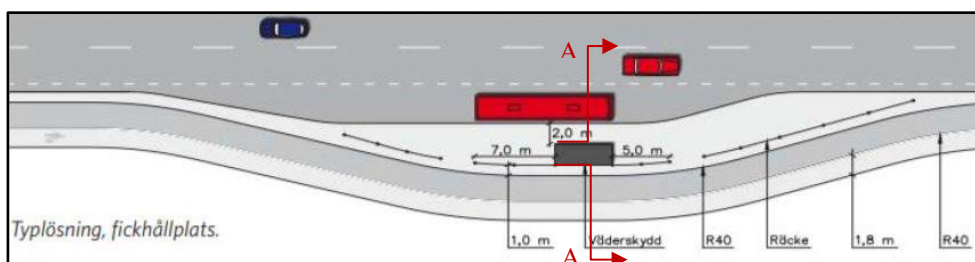

Översikt entréer och målpunkter. Utdrag från Gestaltungsprogram (Bjerkning 2020-10-14)

Gång- och cykeltrafik ska kunna angöra kyrkogårdsanläggningen via de befintliga övergångsställena vid infart till kyrkan. Alternativt avses övergångsställen tillskapas vid den östra samt den västra infarten (via planerad infart till Prästvikens planområde). Planförslaget innehåller en 4,3 meter bred gång- och cykelväg som placeras norr om Sankt Botvids väg. Ett PM utifrån behov och förutsättningar har tagits fram av COWI (COWI, 2018-09-13). Gång- och cykelvägen placeras bakom befintliga busshållplatser, detta för att säkerställa goda siktförhållanden och undvika påkörning.

Typsektion på gång- och cykelvägen i relation till körbanan. Utdrag från PM (COWI, 2018-09-13)

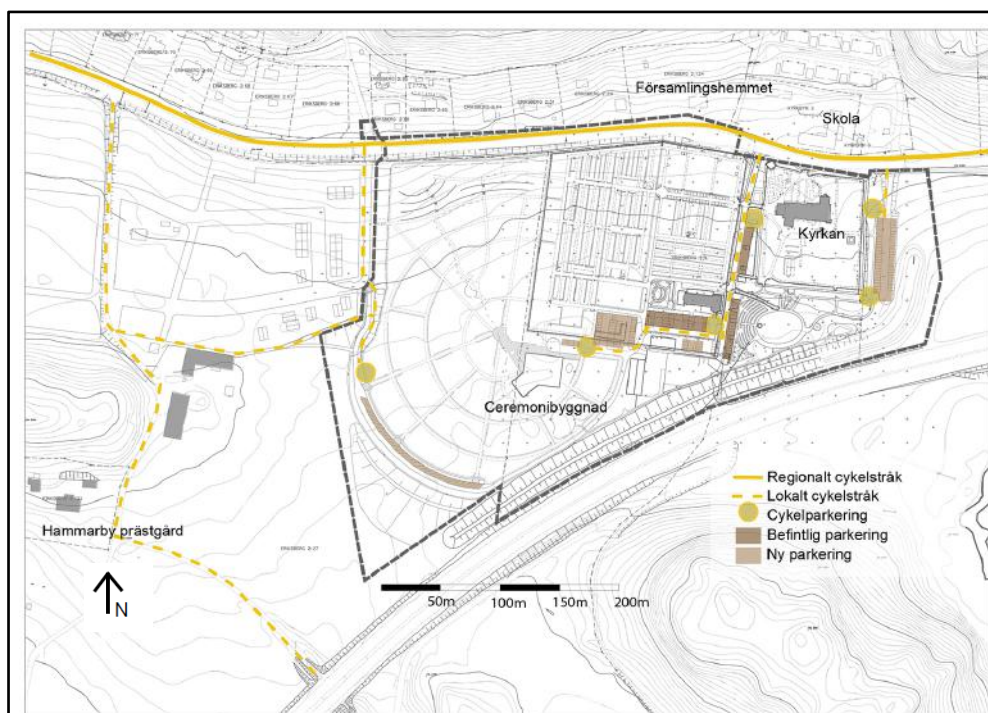

Exempel på hur gång- och cykelvägen kan utformas runt befintliga hållplatser. Utdrag från PM (COWI, 2018-09-13)

Parkering

Sex nya cykelparkeringar föreslås med totalt ca 20 cykelplatser, i anslutning till kyrkan, personalbyggnaden, ceremonibyggnaden samt den västra entrén. I övrigt bedöms kyrkogårdsbesökare leda sin cykel fram till det enskilda gravkvarteret.

Dagens cirka 70 parkeringsplatser för bilar avses utökas till cirka 180 parkeringsplatser för besökare och personal, varav cirka 20 utgör platser för personer med funktionsnedsättning, fördelade på totalt 6 parkeringsytor runt om kyrkogårdsanläggningen. Planförslaget föreslagna antal parkeringsplatser utgår från Botkyrka kommuns parkeringstal, i relation till bedömt behov och typen av föreslagen verksamhet.

Föreslagen gatustruktur och parkeringsytor inom kyrkogårdsanläggningen. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

Tillgänglighet

Planförslaget utgår från grundprincipen att i möjligaste mån behålla de befintliga marknivåerna, med hänsyn till såväl kulturlandskapet, lämpligheten sett till användningen såsom begravningsplats och med beaktande av utredda

grundvattennivåer. Inom den utvidgade kyrkogården är höjdskillnaden cirka 8 meter från släntfoten vid Sankt Botvids väg till de södra delarna av kyrkogården. Den befintliga, mellersta in- och utfartsvägen med närhet till befintlig busshållplats är bäst lämpad för personer med funktionsvariation som anländer med kollektivtrafik. Då infartsvägen idag lutar cirka 8%, anordnas en gångväg med en lutning på cirka 6% från busshållplatsen till kyrkogården. Detta är den entré som har lägst lutning inom befintlig kyrkogård.

*Illustrationsdiagram över tillgängliga passager inom kyrkogårdsområdet (befintliga och utvidgade delar). Mörk- och ljusgröna passager motsvarar lutningar mellan 0-5 %.
Utdrag från Gestaltungsprogram (Bjering 2020-10-14)*

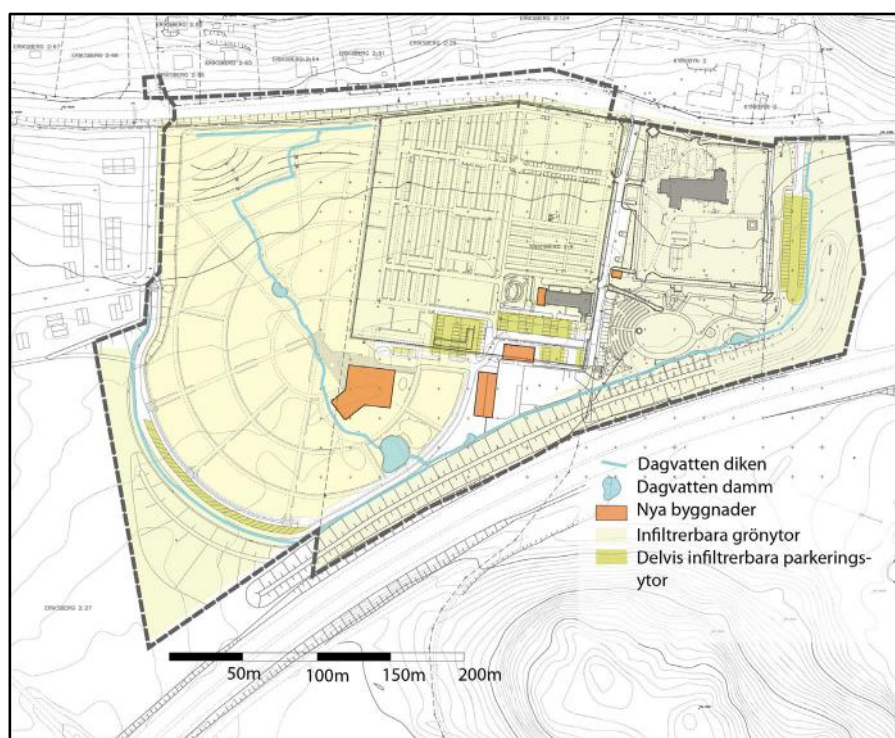
Den nya, västra kyrkogårdsentrén får en lutning med cirka 6% ner mot kyrkogårdens ceremonibyggnad och de sydliga gravkvarteren. Här anläggs en ramp som med fullgod tillgänglighet leder in till ett av huvudgångstråken. Ceremonibyggnaden med dess öppna samlingsplats är liksom alla kyrkogårdens förbindelser hit tillgängliga och användbara för personer med funktionsvariation. I de fall där det kan behövas mindre trappor längs gångvägarna på grund av befintliga terrängförhållanden, anläggs alternativa tillgängliga gångvägar för att nå gravplatserna. Marknivån kan på några platser behöva höjas marginellt för att uppnå fullgod tillgänglighet.

Kollektivtrafik

Möjligheten till att angöra planområdet med kollektivtrafik förblir oförändrad i och med planförslaget. Fortsättningsvis bedöms cirka 10–20 % av kyrkogårdsbesökarna resa kollektivt (CIVIT, 2017-07-07, rev. 2017-10-31).

Hantering av dag- och dräneringsvatten

Hantering av dagvatten och dräneringsvatten avser att både uppfylla erforderliga krav på infiltration och rening samt vara en integrerad del av landskapsgestaltningen. Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) uppfylls till största del av att merparten av den tillkommande kyrkogårdsanläggningen utförs med icke hårdgjorda ytor (grönytor samt grusade gångstråk), där dagvattnet fortsättningsvis ska kunna infiltreras. Körytor för besökande fordon samt delvis parkeringsplatserna utgör dock ytor som behöver hårdgöras. Dessa ytor kan LOD-anpassas genom att parkeringsplatserna anläggs med delvis infiltrerbart markmaterial med fördröjande effekt, exempelvis hålsten samt kross/grus som uppfyllnad.

Till vänster i bild skymtas ett stråk av svackdiken längs den västra besöksparkeringen. Inom den nya kyrkogården löper det västliga infiltrationsdiket/"bäckfåran" som leder ner till en infiltrations- och reningsdammen. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

Dag- och dräneringsvattnet, från såväl parkeringsytorna som kvarteren med kistgravar, hanteras genom ett gestaltat stråk av svack- samt infiltrationsdiken. Dikena leder i sin tur vattnet till en infiltrations- och reningsdamm i planområdets södra del. Invid denna damm avses även en markbädd anläggas, med möjlighet att specifikt kunna rena dräneringsvattnet. Slutligen avses ett ytterligare reningssteg ske i den östligt och lägre belägna poleringsdammen. Mer information kring gestaltningen finns i framtaget gestaltningsprogram (Bjerking, 2020-10-14).

KONSEKVENSER

Sammanfattning av MKB

Kulturmiljön och analys av planförslagets påverkan

Nedan följer utdrag från framtagna MKB kulturmiljö (Bjerking 2020-11-09)
Bedömningarna utgår från framtagna förstudier för den föreslagna bebyggelsen
samt kulör-PM och relaterar till hur planförslaget påverkar riksintresset för
kulturmiljövården samt tillämpliga värden utpekade i kommunens
kulturmiljöprogram.

Det öppna landskapet mellan kyrkobyggnad, kyrkogård och före detta Hammarby prästgård

Det konstateras att planförslaget i sig medför att jordbruksmark med lång
historisk hävd tas i anspråk, vilket innebär en förändring av landskapsbilden
och den historiska läsbarheten i det berörda området. Samtidigt framhålls att
det fortsatt kommer finnas kvarvarande åkermark väster respektive sydväst om
planområdet, vilket fortsatt bidrar till förståelsen av den före detta prästgården
och arrendatorsbostaden som jordbrukande enheter. Planförslaget bedöms
därmed medföra måttliga negativa konsekvenser för kulturlandskapet.

Gällande den skyddsvärda siktlinjen specifikt, så är bedömningen att den
fortsatt kommer att bevaras, med beaktande av den tillkommande bebyggelsen
och dess föreskrivna placering och utformning. Vidare bedöms inte heller den
föreslagna jordvallen med föreskriven höjd, i planområdets sydvästra del, ge
upphov till att siktlinjen försvinner alternativt försvagas. För den som står vid
Asptunavägen intill före detta Hammarby prästgård så ser man kyrkan från en
plushöjd på cirka +31,5-+32, i relation till jordvallens högsta föreskrivna höjd
om +30.

Botkyrka kyrka som landmärke

Bedömningen är att kyrkans roll som landmärke i det öppna odlingslandskapet
i viss utsträckning påverkas genom de trädplanteringar som ingår i planerad
grönstruktur, tillhörande planförslaget. Då det likväl finns trädplanteringar idag
och att de tillkommande trädplanteringarna avses placeras med beaktande av
skyddsvärda siktlinjer, bedöms planförslaget endast ge upphov till måttliga
negativa konsekvenser för kyrkans funktion som landmärke.

Kyrkobyggnaden och befintlig kyrkogård

Bedömningen är att kyrkobyggnaden i sig inte kommer påverkas av planförslaget. Beträffande kyrkogården så bedöms den planerade landskapsstrukturen och den tillkommande bebyggelsen vara utformad med hänsyn till de kulturhistoriska värdena och med erforderliga respektavstånd mellan befintlig och ny bebyggelse. Likaså lyfts det fram i bedömningen att en utvidgad kyrkogård som vänder sig till flera trosriktningar sannolikt kommer att bidra till att stärka kyrkans och platsens funktion i samhället i stort. Planförslaget bedöms därmed inte medföra några negativa konsekvenser för kyrkobyggnaden i sig alternativt kyrkogården.

Sockencentrat som helhet

Den i detaljplanen föreslagna gång- och cykelvägen på norra sidan om Sankt Botvids väg medför ett intrång på f.d. Klockargårdens tomt som riskerar att upplevas som påträngande, vilket medför negativa konsekvenser för det gamla sockencentrat som helhet. Detta intrång bedöms medföra liten till måttligt negativ påverkan på kulturmiljön. Den samlade bedömningen i MKB kulturmiljö anges vara viss negativ påverkan på de värden som lyfts fram i det kommunala kulturmiljöprogrammet och beskrivningen av riksintresseområdet. Planen bedöms dock inte riskera påtaglig skada på riksintressets utpekade värden. Konsekvenserna för kulturmiljön bedöms som små-måttligt negativa.

Fornlämningar

I fråga om fornlämningar bedöms planförslaget ha gett upphov till positiva konsekvenser, sett till de arkeologiska utgrävningar som föregick det formella planskedet. Utgrävningarna ägde bland annat rum inom en del av den tidigare kyrkbyn, söder om bogårdsmuren respektive öster om densamma vid den så kallade klockgjutarplatsen.

Konsekvenser på naturmiljö

Planförslaget gör inte intrång i några värdefulla naturområden. Planförslaget medför små negativa konsekvenser för viltets spridningsvägar. De viktigaste viltstråken bevaras emellertid. I planförslaget finns föreslaget nyplantering av träd och buskar som kan stärka kopplingarna mellan omgivande naturmark. Vidare förutsätts nya planteringar, både tillfälliga och permanenta, inom gravkvarteren. Förslaget bör därmed förstärka spridningssambanden och öka den biologiska mångfalden.

Konsekvenser på naturresurser

Planen innebär att jordbruksmark, som i ett regionalt perspektiv bedömts vara av hög klass, tas ur bruk permanent. Enligt länsstyrelsen kan undantag göras om syftet är att främja väsentliga samhällsintressen. Begravningsverksamheten bör kunna betraktas som ett väsentligt samhällsintresse. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttliga negativa konsekvenser för naturresursen jordbruksmark.

Konsekvenser på grundvatten

Planområdet består av lera som ligger på friktionsjord på berg. Grundvattnet infiltrerar från de högre partierna i norr och söder och bildar ett grundvattenmagasin i friktionsjorden. Det rör sig mot dalgången och vidare mot utströmningsområdet vid sjön Aspen i väster. I de östra delarna strömmar grundvattnet mot öster. En utvidgning av kyrkogården innebär schaktning och därmed risk för påverkan på grundvattnet.

Om åtgärdsförslagen följs kommer schaktningen inom den planerade kyrkogården inte att medföra någon negativ konsekvens för naturresursen grundvatten

Åtgärdsförslag

- Dagvattenutredningen redovisar maximala schaktdjup för olika delar av planområdet. Djupet varierar mellan 2–2,5 meter. Om rekommendationerna följs ska grundvattnet inte ledas bort eller komma i kontakt med gravarna.
- Tillrinning av infiltrerande ytvatten vid gravschakterna bör tas omhand med lämplig dränering i schaktbotten.
- Dränvatten från gravarna bör tas omhand. Detta kommer ske i enlighet med förslag i dagvattenutredningen.

Konsekvenser på vattenmiljö

Enligt miljöbalken 9 kap 2 § klassas vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats som avloppsvatten. Avvattning i form av dränering av kistgravar betraktas som en miljöfarlig verksamhet. Dräneringsvatten från kistgravar kan, enligt provtagningar, innehålla höga halter av fosfor, låga halter av metall samt förekomst av patogener.

Planområdet ligger inom Albysjöns tekniska avrinningsområde. Albysjön ingår i inre skyddszon för Östra Mälaren och är förbunden med Mälaren som är

vattentäkt. Hårdgöring av mark och bortledning av dagvatten kan förhindra grundvattenbildning. Skulle detaljplanen genomföras utan reningsåtgärder, samt övriga åtgärder till skydd för grundvattnet, riskerar den att medföra betydande miljöpåverkan på vattenmiljön.

Om vattnet renas enligt dagvattenutredningen kommer det framtida dagvattnet ha lägre föroreningsinnehåll än i dagsläget. Den planerade utvidgningen kommer därmed ha en liten positiv påverkan på den kemiska och ekologiska statusen i recipienten (Albysjön). Vattentäkten Mälaren kommer inte att påverkas.

Konsekvenser på ljudmiljö

Bedömningen av konsekvenser grundar sig på en trafikbullerutredning utförd av Tyréns (2017-05-30, rev. 2019-05-20) och som beskriver trafikbullernivån i området år 2040. Delar av kyrkogårdsutvidgningen kommer ligga närmare motorvägen än den befintliga begravningsplatsen och där kommer människor utsättas för något högre bullernivåer, i förhållande till den äldsta kyrkogården kring kyrkan. Det innebär att fler människor kommer utsättas för en högre bullernivå. Verksamheten i sig kommer inte alstra något nämnvärt buller.

Nya byggnader förutsätts utformas så att erforderliga krav på ljudnivåer inomhus uppfylls. Den nya ceremonibyggnaden kommer fungera som lokalt bullerskydd, invid denna mot nordväst blir ljudnivån högst 55 dBA. Planförslaget säkrar den befintliga bullervallen som ligger parallellt med motorvägen på södra sidan om planområdet.

Planförslaget till kyrkogården innehåller inga ytterligare bullerskyddsåtgärder. Planförslaget har dock studerat hur bullernivåerna inom planområdet ter sig ifall bulleråtgärder byggs ut, inom ramen för det närbelägna planområdet Prästviken. Eftersom kyrkogården är lokaliserad nära E4/E20 kommer kyrkogården att vara utsatt för buller oavsett om skyddsåtgärder utförs. Planen bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för människors hälsa eftersom bullernivåerna ligger något över bullerriktvärdena.

Konsekvenser på hälsa/ risk och säkerhet

Den nya kyrkogården kommer att ligga i direkt anslutning till E4/E20. Området avgränsas dock från vägen av en 2–4 meter hög bullervall som bedöms ge kyrkogårdsbesökarna och de anställda ett visst skydd. Ingen

byggnad placeras enligt planen närmare än 25 meter från farligt gods-leden, vilket stämmer överens med länsstyrelsen riktlinjer.

Såväl individrisken som samhällsrisken bedöms vara låg i planförslaget. Eftersom även dagvattendammarna på den planerade kyrkogården är försedda med avstängningsanordning är miljörisken mindre än i nollalternativet.

Konsekvenser på rekreation och friluftsliv

Planområdet ligger inom Riksintresse för kulturmiljön och har i nuläget har stora upplevelsevärden. Området som föreslås för utvidgningen består av jordbruksmark och är otillgängligt för allmänheten. I detta avseende är upplevelsevärdet lågt. Området är bullerutsatt från E4/E20. Upplevelsen av det äldre kulturlandskapet minskar, men genom anläggandet av kyrkogården blir området tillgängligt och kan erbjuda en rofylld plats och en ny upplevelse. Förlängningen av cykelstråket medför positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv. Planen kan komma att medföra positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv. Påverkan på friluftslivet har dock bedömts vara marginell.

Påverkan under bygg- och driftskede

Kyrkogården kommer byggas ut etappvis, under flera år och temporärt kommer byggtrafiken och bullret att öka. Löpande arbeten på kyrkogården planeras alltid med hänsyn till verksamheten. Konsekvenserna bedöms bli begränsade under såväl bygg- som driftskede. Besökare till kyrkogården och till kyrkliga ceremonier kommer inte att påverkas i nämnvärd grad, då den dagliga planeringen för kyrkogårdsdriften alltid behöver visa hänsyn till exempelvis begravningsceremonier. Miljökonsekvenserna bedöms bli begränsade.

Sammantagen bedömning

Planförslaget medför en måttligt negativ konsekvens för landskapsbilden, främst beroende på att det öppna landskapet delvis försvinner.

Planförslaget och gestaltungsprogrammet visar hur anläggningen anpassats till kulturmiljövärdena, så att de viktiga vyerna i landskapet kan värnas. Det gäller till exempel placering av byggnader och trädplantering. Utvidgningen innebär dock att jordbruksmark med lång hävd tas i anspråk vilket förändrar landskapsbilden och den historiska läsbarheten i området. Planen bedöms inte riskera påtaglig skada på riksintressets utpekade värden. Konsekvenserna för kulturmiljön bedöms som små-måttligt negativa.

Planförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för naturresursen jordbruksmark och måttliga negativa konsekvenser för människors hälsa i och med buller.

Planförslaget bedöms inte innebära någon konsekvens för möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna för Albysjön. Genom att mängden näringsämnen minskar kan planen t.o.m. innebära en positiv konsekvens. Om åtgärdsförslagen i den hydrogeologiska utredningen följs kommer schaktningen inom den planerade kyrkogården inte att medföra någon negativ miljökonsekvens för naturresursen grundvatten.

Planförslaget bedöms medföra positiva konsekvenser för naturmiljön och små positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv. Gällande risk och säkerhet bedöms både individrisk och samhällsrisk vara låg.

Social hållbarhet

Utifrån vad som redogjorts för i föregående förslagskapitel bedöms planförslaget bidra till att förbättra aspekter som rör social hållbarhet.

En grundläggande aspekt som förbättras är att den utvidgade kyrkogården med tillhörande ceremonibyggnad bidrar till att inkludera fler grupper i Botkyrka kommun med olika trosuppfattningar att såväl nyttja som i allmänhet besöka planområdet. En annan aspekt är planförslaget ambition att öka tillgängligheten till respektive inom planområdet, avseende såväl utbyggd GC-väg längs del av Sankt Botvids väg samt tillgängliggjorda entréer och passager. Utöver detta finns idag närbelägen busshållplats samt tunnelbana inom promenadvstånd.

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Tidsplan

Samråd	kvartal 1, 2021
Granskning	kvartal 2, 2021
Antagande	kvartal 4, 2021

Tidplanen är preliminär och kan således komma att ändras.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 15 år från den dag detaljplanen vunnit laga kraft.

Huvudmannaskap

Botkyrka kommun är huvudman för allmän plats. Botkyrka församling ansvarar för utbyggnad av kvartersmarken

Planområdet ligger inom Botkyrka kommuns verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Botkyrka kommuns VA-avdelning är huvudman för allmänna vatten-, spillvatten- och dagvattenledningar med tillhörande anläggningar.

Södertörns fjärrvärme AB är huvudman för fjärrvärmenätet och Telia är huvudman för telenätet. Huvudman för elnätet är Vattenfall.

Ansvarsfördelning

Botkyrka kommun ansvarar för utförande, drift och underhåll av allmänna anläggningar inom allmän plats. Församlingen svarar för och bekostar samtliga arbeten inom kvartersmark.

Avtal

Botkyrka kommun och församlingen ingick i november 2016 ett ramavtal som anger parternas avsikt att verka för att en detaljplan för en utvidgad kyrkogård tas fram, reglerar parternas åtaganden och ekonomiska förhållanden. Samtidigt träffade kommunen och församlingen ett plankostnadsavtal som reglerar former och kostnader för planarbetet.

Behövliga genomförandefrågor kommer att närmare regleras i ett exploateringsavtal och i överenskommelser om fastighetsreglering.

Fastighetsrättsliga frågor

Markägoförhållanden

Planområdet omfattar följande fastigheter:

- *Eriksberg 2:9*, den nuvarande kyrkofastigheten - ägs av Botkyrka församling.
- *Del av Eriksberg 2:27*, området för den utvidgade begravningsplatsen - ägs av Svenska kyrkan genom Prästlönetillgångar i Stockholms stift.
- *Delar av Eriksberg 2:1*, gatumarken i planområdets norra del, ett kilformat område mellan nuvarande gatumark och bogårdsmuren samt parkeringsområdet öster om Botkyrka kyrka - ägs av Botkyrka kommun.
- *Del av Eriksberg 2:86*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:65*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:64*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:51*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:29*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:124*, ägs av Botkyrka församling.

Fastighetsbildning

För byggnation av gång- och cykelbanan längs med Sankt Botvids väg kommer kommunens fastighet Eriksberg 2:1 att behöva överta:

- Ca 65 kvm från Eriksberg 2:86,
- Ca 86 kvm från Eriksberg 2:65,
- Ca 58 kvm från Eriksberg 2:64,
- Ca 26 kvm från Eriksberg 2:51,
- Ca 165 kvm från Eriksberg 2:29,
- Ca 251 kvm från Eriksberg 2:124.

Kommunen avser teckna överenskommelse om fastighetsreglering med samtliga fastigheter där mark behöver överföras till Eriksberg 2:1.

För iordningsställande av blivande kvartersmark för parkeringsplatser med infart kommer ca 3 500 kvm att överföras från Eriksberg 2:1 till Eriksberg 2:9. Vidare behöver Eriksberg 2:9 få servitut på del av Eriksberg 2:136 (som ligger utanför planområdet) för parkering och infart. Alternativt kan detta lösas genom fastighetsreglering. Detta kommer undersökas närmare efter samrådsskedet.

När detaljplanen har vunnit laga kraft kan fastighetsbildning ske i enlighet med planen. Vid ett fastighetsrättsligt genomförande av detaljplanen är det Lantmäteriet som genom lantmäteriförrättning prövar frågor om fastighetsbildning. För genomförandet är avsikten att behövlig fastighetsbildning som rör kommunens respektive församlingens mark ska regleras genom överenskommelser om fastighetsreglering. Botkyrka kommun ansvarar för att behövliga ansökningar inkommer till Lantmäteriet.

Prästlönetillgångar och församlingen har träffat en överenskommelse om fastighetsreglering som innebär att området för den nya kyrkogården överförs från Eriksberg 2:27 till Eriksberg 2:9.

Länsstyrelsen behöver för överlåtelse av mark från Eriksberg 2:1 till Eriksberg 2:9 lämna ett godkännande av utökad kyrkotomt enligt kulturmiljölagen.

Rättigheter

Eventuella tillkommande behov av rättigheter för kommunala ledningar och pumpstation säkras genom avtal mellan kommunen och församlingen, avtal som skrivs in i fastighetsregistret. Motsvarande kan komma att gälla andra ledningsrättigheter, avtalsparter blir i sådana fall församlingen och respektive huvudman för berörd ledning.

Ett servitutsavtal mellan Prästlönetillgångar och församlingen (inskrivet i fastighetsregistret) ger församlingen rätt till en ledning för bevattningsändamål på Eriksberg 2:27 (tjänande fastighet) fram till den nuvarande kyrkogården. När detaljplanen vunnit laga kraft och den ovannämnda marköverföringen mellan Eriksberg 2:27 och Eriksberg 2:9 genomförts kommer den del av servitutet som berör planområdet att sakna verkan.

Ett servitutsavtal för ramp för tillgänglighetsanpassning behöver upprättas mellan Botkyrka kommun och församlingen för fastigheterna Eriksberg 2:1 och Eriksberg 2:9.

Eventuellt behövs servitut för dike och slänt för gång- och cykelbana där kommunen behöver överta för från fastighet Eriksberg 2:124 med flera.

Befintlig bullervall, öster om Eriksberg 2:9, täcks av ett avtalsservitut. Den del av servitutsområdet som ligger på kommunens fastighet Eriksberg 2:1 är säkrad genom inskrivning i fastighetsregistret. Den del av vallen som ligger på Botkyrka Södra Porten AB:s fastighet Eriksberg 2:136 (utanför planområdet) ingår i servitutsområdet men är inte säkrad genom inskrivning. Efter genomförd fastighetsreglering mellan Eriksberg 2:1 och Eriksberg 2:9 bör servitut lämpligen dödas.

Konsekvenser för befintliga rättigheter

Befintliga ledningsrätter påverkas inte. Beträffande servitut för bevattningsanläggning: se ovan, under rubriken *rättigheter*. När överföringarna av mark från Eriksberg 2:1 till Eriksberg 2:9 genomförts upplöses servitut för bullervallen.

Ekonomiska frågor

Upprättande av detaljplan

Kostnaderna för upprättande av detaljplanen inklusive ett stort antal delutredningar svarar Botkyrka församling för, enligt plankostnadsavtalet.

Marköverlåtelse

Se ovan, under avsnitt *Markägoförhållanden* respektive *Fastighetsbildning*.

Rättigheter och ersättning

Frågor om eventuell ersättning för rättigheter regleras i exploateringsavtalet.

Omläggning av befintliga ledningar

Ansvar för kostnader till följd av eventuell omläggning av kommunala ledningar regleras i exploateringsavtalet.

VA-kostnader

Anläggningsavgift för vatten och avlopp debiteras församlingen enligt kommunens vid debiteringstillfället gällande VA-taxa och regleras i det exploateringsavtal som upprättas mellan Botkyrka kommun och församlingen.

Gatukostnader

Kostnaden för de åtgärder som berör Sankt Botvids väg (gång- och cykelstråk) svarar kommunen för. Församlingen åläggs inte någon gatukostnadsersättning.

Förrättningskostnader

Ansvar för de förrättningskostnader som uppstår vid reglering av mark mellan kommunen och församlingen anges i överenskommelser om fastighetsreglering. Kostnadsansvaret för markreglering för gång- och cykelbanan kommer anges i respektive överenskommelse med berörda privata fastighetsägare.

Bygglovsavgift

Bygglovavgift debiteras enligt vid debiteringstillfället gällande bygglovtaxa.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

En beskrivning av VA-försörjningen finns under avsnittet *Teknisk försörjning* (sida 29). En närmare reglering av genomförandet sker genom exploateringsavtalet.

Värme

Befintliga och blivande byggnader kommer att försörjas genom en bergvärmeanläggning med luftvärmepumpar som komplement.

EI

Det befintliga externa elnätet bedöms tillräckligt för de behov som uppkommer inom planområdet. Det interna nätet projekteras och byggs ut i takt med detaljplanens genomförande.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Charlotte Rickardsson
Planchef

Örjan Lindbeck
Planarkitekt

Medverkande tjänstepersoner

Åsa Anderljung, kultursekreterare
Dan Arvidsson, miljöutredare
Stina Carlsson, landskapsarkitekt
Magnus Hansson, projektledare
Lars Lönnkvist, projektledare, VA

Kultur- och fritidsförvaltningen
miljöenheten, SBF
stadsmiljöenheten, SBF/Tyréns
mark- och exploateringsenheten, SBF
Teknik- och fastighetsförvaltningen

Botkyrka församlings projektgrupp

Lennart Sjöström, projektledare
Sture Parkler, projektstöd

Botkyrka församling
Botkyrka församling

Maria Borup, plankonsult
Jakob Pontén, plankonsult
Jacob Andersson, plankonsult
Josefin Rhedin, plankonsult
Fredrika Mellander Rönn,
landskapsarkitekt
Maria Handberg, landskapsarkitekt
Jessica Nyström, landskapsarkitekt

Tyréns
Tyréns
Tyréns
Tyréns
Bjerking
Bjerking
Bjerking